

Acta

van de Generale Synode Zwolle-Zuid

2008-2009

van de Gereformeerde Kerken in Nederland

Hoofdstuk 5

Eredienst

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap Generaal-synodale publicaties via: publicaties@gkv.nl.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Deputaten eredienst

Artikel 55

26-09-2008

Algemene behandeling rapport deputaten eredienst

Voorstel: deputaten eredienst

Materiaal:

1. rapport van deputaten eredienst;
2. aanvullend rapport deputaten eredienst (gemeente en doop);
3. tweede aanvullend rapport deputaten eredienst (vier formulieren en rapportage Steunpunt Liturgie);
4. brieven van de Gereformeerde Kerken te Apeldoorn Centrum d.d. 28 februari 2008 en Leiden d.d. 12 maart 2008 en van ds. P. Schelling d.d. 11 april 2008 waarin enerzijds waardering wordt uitgesproken voor de nieuwe formulieren en anderzijds een aantal suggesties voor verbetering worden gedaan;
5. brief van de GK te Zaamslag, ongedateerd, waarin deze verzoekt het formulier voor de bevestiging van dienaren van het Woord een meer missionaire invulling te geven;
6. brief van de GK te Nieuwleusen d.d. 15 februari 2007 met historische informatie over de rol van de gemeente bij de doop;
7. rapport deputaten verantwoording van enkele keuzes (zie Bijlage 5.1)

Besluit 1:

deputaten decharge te verlenen ondanks het feit dat een aantal taken niet kon worden uitgevoerd.

Grond:

de opdracht van de Generale Synode Amersfoort-Centrum 2005 was omvangrijk en is met ijver uitgevoerd; ze was te veelomvattend om binnen drie jaar te kunnen afronden.

Besluit 2:

de volgende liturgische formulieren voorlopig vast te stellen en vrij te geven voor gebruik in de kerken:

1. formulier voor de bediening van de doop aan de kinderen van de gelovigen 1;
2. formulier voor de bediening van de doop aan de kinderen van de gelovigen 2;
3. formulier voor de bediening van de doop aan de kinderen van de gelovigen 3;
4. formulier voor de bediening van de doop aan volwassenen;
5. formulier voor de openbare belijdenis van het geloof (door gedoopte catechisanten);
6. formulier voor de viering van het heilig avondmaal 1;
7. formulier voor de viering van het heilig avondmaal 2;
8. formulier voor de viering van het heilig avondmaal 3;
9. formulier voor de viering van het heilig avondmaal 4;
10. formulier voor de viering van het heilig avondmaal 5;
11. formulier voor de openbare kerkelijke tucht;
12. formulier voor de bevestiging van predikanten;
13. formulier voor de bevestiging van ouderlingen en diakenen.

Gronden:

1. de vrijgave van de NBV maakte een herziening van deze formulieren noodzakelijk;

2. in de nieuwe tekst van deze formulieren zijn de bijbelcitaten vervangen en is de rest van de tekst zodanig aangepast dat de formulieren een talig en liturgisch-theologisch verantwoord geheel vormen (vgl. Acta GS Amersfoort-C 2005, art. 71, besluit 2ab).

Besluit 3:

- a. deze formulieren als downloads beschikbaar te stellen op de website www.gkv.nl;
- b. deze formulieren tevens op een eenvoudige wijze te laten uitgeven door de deputaten generaal-synodale publicaties.
- c. de kerken te berichten dat zij wijzigingsvoorstellen op deze formulieren kunnen toesturen aan de deputaten;
- d. de deputaten op te dragen een definitieve vaststelling door de generale synode van 2011 voor te bereiden.

Besluit 4:

- a. ermee in te stemmen dat het formulier voor de bevestiging van missionaire dienaren van het Woord niet aangepast is aan de NBV en niet meer opgenomen wordt in het kerkboek;
- b. het formulier beschikbaar te houden als voorbeeld voor de uiteenlopende gelegenheden van bevestiging van missionair predikanten en uitzending van missionaire werkers.

Gronden:

1. het formulier is slechts voor een beperkt aantal kerken en schaars voorkomende situaties van toepassing;
2. kerkenraden blijken goed in staat het bestaande formulier zo aan te passen als de bijzondere positie en opdracht van de te bevestigen predikant en missionaire werker vereist.

Besluit 5:

aan het verzoek om een meer missionaire invulling van het bevestigingsformulier voor predikanten thans niet te voldoen.

Grond:

de meeste predikanten hebben in de huidige praktijk als hun eerste taak het werk binnen de gemeente. De missionaire taak van gemeenten en ook van predikanten is te verschillend om deze nu in een algemeen bevestigingsformulier voor alle predikanten op te nemen.

Besluit 6:

in de doopformulieren vóór het dankgebed de volgende passage in te voegen en het gebruik ervan bij de kerken aan te bevelen:

Opwekking aan de gemeente

En u, geliefde broeders en zusters, ontvang dit kind (deze broeder/zuster) met liefde in de gemeente. Weet u geroepen door uw voorbede en voorbeeld deze ouders (hem/haar) te steunen. Wees ook daadwerkelijk bereid om, waar nodig en mogelijk, eraan mee te helpen, dat dit kind (deze broeder/zuster) groeit in het geloof, in de genade en de kennis van onze Heer Jezus Christus. Want "wij zijn allen gedoopt in één Geest en zijn daardoor één lichaam geworden" (1 Kor.12:13). Hiertoe helpe ons de Heer door zijn Geest.

Grond:

de deputaten tonen in hun rapport aan dat de vraag naar een meer actieve rol van de gemeente bij de doop gerechtvaardigd is en bieden een goede aanvulling van de doopformulieren om hieraan inhoud te geven.

Besluit 7:

- opnieuw deputaten eredienst te benoemen met de volgende opdrachten:
- a. de kerken te voorzien van informatie en advies over zaken met betrekking tot liturgie en eredienst en waar mogelijk een zodanige bijdrage te leveren dat de bezinning hierover binnen de kerken wordt gestimuleerd;
 - b. de taalkundige herziening van de bestaande liturgische teksten en formulieren af te ronden;
 - c. een nieuwe tekst voor te stellen voor het voorbedengebed en zo nodig ook de andere gebeden uit het gereformeerd kerkboek;
 - d. als adres te fungeren voor wijzigingsvoorstellen uit de kerken op de formulieren die de synode voorlopig vaststelde en de definitieve vaststelling door de komende synode voor te bereiden;
 - e. de samenvoeging door de volgende synode van het deputaatschap eredienst met het deputaatschap kerkmuziek voor te bereiden, aan de komende synode voorstellen te doen voor de rol van het kerkverband in de eredienst (voorschrijvend, faciliterend, adviserend, toerustend enz.) en daarbij aandacht te geven aan de verhouding tussen het nieuwe deputaatschap en het steunpunt liturgie en de continuïteit van het steunpunt op langere termijn;
 - f. hun werkzaamheden te verrichten binnen het beschikbaar gestelde budget dat separaat zal worden toegezonden;
 - g. over hun werkzaamheden rapport uit te brengen aan de eerstvolgende generale synode en dit rapport uiterlijk drie maanden voor het begin van deze synode aan de kerken te doen toekomen.

Gronden:

1. bij de invoering van nieuwe liturgische elementen is het van belang dat de kerken aanvullende informatie kunnen verkrijgen, zowel mondeling als schriftelijk. Discussies rond liturgie en eredienst kunnen meer diepgang krijgen wanneer bijvoorbeeld door deputaten vanuit hun deskundigheid een bijdrage geleverd wordt;
2. de opdracht van de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005 kon niet worden afgerond;
3. het past in het kader van de 'Koersbepaling' (Zuidhorn 2002, Acta art. 38) dat de synode in het kerkboek teksten voor gebeden in de eredienst blijft aanbieden. Bij de bewerking van de gebeden is het de deputaten duidelijk geworden dat met name bij de voorbedengebeden taalkundige herziening niet voldoende is;
4. de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005 besloot reeds tot samenvoeging van de beide liturgie-deputaatschappen na afronding van een aantal grote taken op het gebied van de eredienst; de afronding van deze taken en de vaststelling van de 'Koersbepaling' in 2002 vraagt om bezinning op de rol van het kerkverband in eredienst en de plaats die het deputaatschap en het steunpunt daarin hebben.

Besluit 8:

deputaten op te dragen om, in overleg met deputaten generaal-synodale publicaties en deputaten kerkmuziek, de volgende synode te dienen met voorstellen over de samenstelling van het Gereformeerd Kerkboek.

Bespreking

Bij de bespreking van de vaststelling van de formulieren op vrijdag 27 september zijn van deputaten aanwezig ds. T.K. van Eerden, ds. A.M. de Hullu en ds. M. van Veelen.

Besluit 2

Nadat de vergadering in juni akkoord was gegaan met de wat verdergaande aanpassing van de formulieren dan strikt gevraagd door GS Amersfoort-Centrum-2005, is op 27 september de vaststelling aan de orde. Vooraf merken deputaten op dat het hier gaat om een vaststelling in eerste lezing. Nadat deze formulieren de kerken in zijn gegaan is er tot de volgende GS gelegenheid voor iedereen om met verbeteringsvoorstellen te komen.

Aan de oproep aan de vergadering om verbeterpunten aan te dragen is massaal gehoor gegeven. In een apart rapport (zie Bijlage 5.1) verantwoorden deputaten een aantal keuzen. Het verslag van de plenaire bespreking wordt beperkt tot een aantal algemene aandachtspunten. Niet iedereen is gelukkig met het gebruik van *je* en *u* in de formulieren. Dat betreft zowel de aanspraak van degene tot wie direct gesproken wordt als de aanspraak van de gemeente. Is *je* dan niet te afstandelijk? In de doopvragen verdwijnt de verwijzing naar de leer van de kerk. Deputaten kiezen voor het woordpaar: afbeelding en garantie. Dat wordt een versmalling van de Bijbelse beeldspraak geacht waar de NBV ook geen aanleiding toe geeft. Een afbeelding raakt alleen de ogen, een teken raakt alle zintuigen. Het begrip zegel betekent: verzegeling, bescherming. Dat is wezenlijk iets anders dan garantie. Moeten we ons aansluiten bij het hoofdlettergebruik van de NBV? Gepleit wordt voor en wat royaler gebruik waar het gaat om de aanduiding van God. Kan zonde vertaald worden met slechtheid? Die woorden kun je toch niet door elkaar heen gebruiken. Is de toorn van God te vervangen door: de woede? Dat laatste heeft toch een negatief emotionele lading? Avondmaalsformulier 3 is veel sterker aangepast dan de overige. Wat is daar de noodzaak van?

Deputaten wijzen in de eerste plaats in algemene zin op het verschil tussen predikanten en niet-predikanten. De eerste zijn gepokt en gemazeld in de taal van de kerk – en missen dan al spoedig allerlei connotaties. Maar bedenk dat gemeenteleden die niet hebben! Het gebruik van *je* in een zin als: in zonde ben *je* ontvangen en geboren schept juist geen afstand, maar spreekt de mensen persoonlijk aan, veel persoonlijker als *wij*. Maar het is een punt waar je lang, heel lang over kunt disputeren. Een tweede punt waar deputaten op wijzen is de vrijheid-in-gebondenheid daar waar het gaat om het gebruik van de formulieren. Elke predikant legt een eigen accent, al was het alleen maar in de wijze van voorlezen. Dat geeft ook een zekere vrijheid om binnen het geheel, aangepast aan de situatie van dat moment, een andere wijze van formulieren te kiezen. Dat gebeurt nu, en dat zal blijven gebeuren – en die vrijheid hebben we gelukkig.

Vanuit de vergadering wordt tegen deze opvatting bezwaar gemaakt. Waar doen we dit voor – als ieder toch doet wat goed is in eigen ogen. De preses kapt deze discussie echter af. Wij staan voor de taak de formulieren vast te stellen – het is aan de plaatselijke kerken hoe met deze formulieren om te gaan.

Teken en zegel, het is en blijft een metafoor. En met metaforen kun je als beroepstheoloog vele kanten uit. Maar vraag het de gemeenteleden – en zij hebben niet helder voor ogen wat er bedoeld wordt. Vandaar een woordpaar wat wel helder is. Het geeft u, aldus merken deputaten met een knip-oog op, de unieke gelegenheid om tijdens catechisaties te zeggen: eigenlijk is de inhoud van wat hier bedoeld is nog veel rijker.

Wat betreft avondmaalsformulier 3: deputaten zijn heel afstandelijk te werk gegaan. Het is pas de vorige synode aangenomen, dan moet je niet te veel op de schop nemen. Maar dit formulier citeerde uit Groot Nieuws voor U. Gelet op de opdracht aan deputaten is nu gekozen voor formuleringen gebaseerd op de NBV. Daardoor zijn inderdaad wat grotere verschillen ontstaan. De opdracht aan deputaten om bij de NBV aan te sluiten impliceert ook het hoofdlettergebruik. Het zou onlogisch zijn hier een eigen lijn te kiezen en ook in strijd met de opdracht.

Doopformulieren

Ds. Luiten dient een amendement in om in plaats van: Hij laat je delen in zijn dood en opstanding "te lezen "Hij maakt je één met zichzelf in zijn dood en opstanding". Hij acht dat een wezenlijk verschil. Het een zijn met Christus komt op vele wijzen voor in de Bijbel. Deputaten achten dit niet aan de orde. In het oorspronkelijke formulier gaat het niet over deze eenheid. Die eenheid is er wel, maar is hier niet aan de orde. Bovendien is het buitengemeen moeilijk te definiëren wat je precies bij die eenheid voor moet stellen. Bovendien komt het elders wel aan de orde: bij Christus ingelijfd. Deputaten handhaven daarom hun, naar hun oordeel helderder, formulering.

Een tweede amendement betreft eenzelfde punt, nl. de formulering in doopvraag 1: niet: "dankzij Christus", maar: "in Christus".

Het eerste amendement wordt aangenomen met 30 stemmen voor, 3 tegen en 2 onthoudingen. Het tweede is aangenomen met 29 stemmen voor, 5 onthoudingen en 1 tegen.

Ds. Burger dient een amendement in om na "Door je doop garandeert de heilige Geest je dat hij in je wil wonen" in te voegen, zoals ook in doopformulier 2 gebeurt: "Hij maakt je een levend lid van Chris-

tus. Hij zegt je toe dat hij je wil laten delen in wat je in Christus hebt. In Christus bezit je namelijk de afwassing van je zonden". Het amendement wordt aangenomen met 20 stemmen voor, 13 tegen en 1 onthouding.

Ds. Burger dient vervolgens een amendement in om weer de beide kanten van het verbond op te nemen: "In de derde plaats, *omdat een verbond twee kanten heeft, ben jij van jouw kant verplicht ...*" Deputaten ontraden dit met klem. Het voegt inhoudelijk helemaal niets toe. Het is ooit ingevoegd door de GS van Heemse, de belofte en de eis, en heeft meer voor verkeerd begrijpen dan voor verheldering gezorgd. Het amendement wordt met 9 stemmen voor, 25 tegen en 1 onthouding verworpen.

Een laatste amendement Burger betreft de passage over het dopen van kleine kinderen. De passage:

...Toch is dat geen reden ..." zou moeten worden: "Kleine kinderen liggen in Adam onder Gods oordeel, terwijl ze dat niet begrijpen. Net zo sluit God in Christus zijn verbond met hen, al begrijpen ze dat evenmin". Zijn inziens is de logica nu wat zoek.

Naar het oordeel van deputaten is het 'in Adam besloten zijn' niet het punt dat aan de orde is gesteld. Punt is: kinderen snappen het niet. Wat ze dan al of niet snappen is van minder belang. De argumentatielijn die Burger kiest verwacht doop en verbond. Het amendement wordt met 14 stemmen voor, 19 tegen en 2 onthouding verworpen.

Hierna wordt het formulier als geheel in stemming gegeven en aanvaard met 1 stem tegen. Daar waar aangenomen amendementen ook mutatis mutandis gelden voor andere formulieren zullen de wijzingen worden doorgevoerd.

Doopformulier 2 wordt aanvaard met 2 onthoudingen en de overige leden voor, doopformulier 3 met 2 tegen en 1 onthouding.

Formulier voor de volwassenendoop

Er wordt aandacht gevraagd voor de speciale setting waarin dit formulier vaak wordt gelezen: in het bijzijn van vaak niet christelijke familie en vrienden. Dat vraagt om nauwgezette formuleringen en een taal die door iedereen verstaan wordt. Dan moet je geen onnodige drempels opwerpen. De zinsnede: de mens is van nature niet in staat het goede te doen zal de behoorder doen steigeren. Graag een andere formulering, die niets afdoet aan de inhoud, maar wel duidelijk maakt wat je bedoelt. Deputaten zien de noodzaak niet in. Er staat zoveel in wat een niet-christen zal ontgaan. In samenwerking met ds. Luiten dient ds. De Graaff toch een amendement in om de tekst te wijzigen in: "van nature niet in staat bent te doen wat goed is in Gods ogen". Het amendement wordt aanvaard met 27 stemmen voor, 5 tegen en 3 onthoudingen. Het aldus gewijzigde formulier wordt met algemene stemmen aanvaard.

Openbare Geloofsbelijdenis

Ook hier werkt het amendement inzake de vragen – vgl. doopsformulier – door. Het formulier wordt met algemene stemmen aanvaard.

Avondmaalsformulieren

Het begrip volkomen is uit de formulering weggehaald. Voorgesteld wordt dit wel op te nemen. De valkuil van de Katholieke Kerk kan ook onze zijn. Deputaten achten dit niet nodig. De formule wordt uitgesproken in een gereformeerde kerk – daar bestaat geen enkele twijfel over de volkomenheid van Christus' offer. Oud. Schelling is niet overtuigd en dient een amendement in om in plaats van "om al onze zonden te verzoenen" te lezen "om al onze zonden volkomen te verzoenen". Het amendement wordt met 26 stemmen voor, 4 tegen en 3 onthoudingen aanvaard.

De slotformule: Moge de almachtige God... is vervangen door: "Dat kunnen we alleen met de hulp van...". Kan de oude formule niet gehandhaafd? Deputaten geven aan het niet zo te hebben op aanvoegende wijzen. Die zijn uit het spraakgebruik verdwenen. De woorden van hun voorstel hebben hetzelfde effect op de hoorder van nu als de aanvoegende wijs op de hoorder van toen: we kunnen het alleen met de hulp van God. Ds. Van der Jagt ziet dat te veel als een soort mededeling, minder

als een uiting van een wens. Hij stelt daarom per amendement voor de tekst “Dat kunnen we alleen met de hulp ...” te vervangen door: “Wij bidden de almachtige, barmhartige God en Vader van onze Heer Jezus Christus dat hij ons helpen zal door zijn heilige Geest”. Het amendement wordt met 13 stemmen voor, 17 tegen en 4 onthouding verworpen. Hierna wordt het avondmaalsformulier 1 met algemene stemmen aanvaard.

Daarna zijn de andere avondmaalsformulieren in stemming. Formulier 2 wordt met algemene stemmen aanvaard, formulier 3 met 1 onthouding, formulier 4 met algemene stemmen, evenals formulier 5.

Kerkelijke tucht

Het ligt in het voornemen van deputaten om dit formulier, met een gewijzigd opschrift, in het volgende kerkboek samen te voegen tot één geheel met het formulier van de wederopnemingsdienst in de gemeente. Deze gedachte kan op bijval rekenen van de vergadering. Kort wordt gesproken over de problematiek van het omgaan met mensen die buiten gesloten zijn. In de nieuwe opzet is de volgorde veranderd. Is dat nodig? Deputaten geven aan dat deze schijnbare tegenstrijdigheid tussen wat Paulus zegt en wat Jezus leert niet opgelost wordt met een andere volgorde. Het vraagt wijsheid van de gemeente in de concrete situatie van dat moment.

Het formulier wordt met algemene stemmen aanvaard.

Bevestigingsformulieren

Kort punt van discussie is de rol van de predikant in het bevestigingsformulier voor dienaren des Woords. Het lijkt erop dat – in tegenstelling tot de afspraak – deputaten hier iets nieuws ingevoegd hebben: ze moeten zichzelf in acht nemen. Dat kan juist zijn, maar stond er niet. Deputaten handhaven hun voorstel. Ze kunnen uit de bij het formulier aangehaalde teksten geen andere conclusie trekken. Oud. Schelling dient een amendement in om in plaats van “Daarom moeten zij zichzelf in acht nemen en zich houden aan de leer en zorgen voor Gods kudde” te lezen: “Daarom moeten zij toezien op de leer en het leven van de gemeenteleden. Het amendement wordt met 13 stemmen voor, 17 tegen en 4 onthoudingen verworpen. Hierna wordt het formulier met algemene stemmen aanvaard. Het formulier voor de bevestiging van ouderlingen en diakenen wordt zonder verdere discussie met algemene stemmen goedgekeurd.

Na deze stemming per formulier geeft de preses heel *besluit 3* in stemming. Dat wordt met algemene stemmen genomen.

Besluit 4 en 5

Vanuit de vergadering wordt opgemerkt dat het jammer is dat er zo weinig uitgezondenen meer zijn dat opname niet langer zinvol is. Is het een symptoom van de tijd? En moet je het dan maar laten vervallen?

Deputaten kijken er iets anders tegen aan. De setting is veranderd, maar dat betekent niet dat er niet op allerlei terreinen veel activiteiten worden ondernomen. Integendeel. De klassieke uitzending is vervangen door een veelkleurig pallet aan opdrachten. Het ‘normale’ bevestigingsformulier wordt daarom met grote regelmaat aangepast aan deze situaties. Het is geen somberman troef op missionair gebied, integendeel. Het inbrengen van een meer missionaire inslag in het bestaande formulier is af te raden. Dan ga je een deel van het predikantsprofiel inbrengen in het formulier – en raken andere onderdelen makkelijk onderbelicht.

Besluit 4 wordt vervolgens genomen met 3 stemmen tegen, besluit 5 met algemene stemmen.

Besluit 1

Na afhandeling van alle besluiten rondom deputaten eredienst geeft de preses besluit 1 in stemming. Dit wordt met algemene stemmen genomen. De formulering van de grond is door de preses eigenhandig wat positiever geformuleerd. Deputaten hebben veel werk verzet, waarvoor de preses hen hartelijk dank zegt.

Artikel 56
Benoeming deputaten eredienst

10-10-2008

Op voordracht van het moderamen benoemt de synode de volgende deputaten eredienst:

<i>primi</i>	<i>afredend</i>	<i>secundi:</i>
H. Borkent-Vegter, Apeldoorn	2017	D.T. Vreugdenhil, Capelle aan den IJssel
P. van Dijk, Arnhem	2014	M. Wielhouwer, Zuidlaren
T.K. van Eerden, Zuidhorn	2011	
G.F. Geerds, Bedum	2017	
D. Havinga-Heijs, Ede	2017	
A.M. de Hullu, Apeldoorn (s)	2014	
D. de Jong, Rijswijk	2017	
A. Veefkind, Holten	2011	
M. van Veelen	2014	

Artikel 57
Revisieverzoeken doopformulieren 2 en 3

26-09-2008

Voorstel: commissie Drenthe

Materiaal:

1. brief van de Gereformeerde Kerk te Drachten-Oost d.d. 22 september 2006, waarin deze meedeelt de nieuwe doopformulieren te ratificeren, maar de synode in overweging geeft in formulier 2 een uitgebreidere omschrijving te geven van wat de eis van het verbond inhoudt, zoals in formulier 1 en 3;
2. brief van de GK te Helpman d.d. 20 november 2006, waarin deze
 - a. verzoekt het schriftbewijs voor de kinderdoop uit te breiden met een verwijzing naar 1 Korintiërs 10: 1,2 (bij Exodus 20: 2 en Deuteronomium 5: 6) en
 - b. bezwaar maakt tegen het dankgebed in doopformulier 2. Het vragen of God zijn beloften wil nakomen wordt in strijd geacht met de vastheid van het verbond. Voorgesteld wordt in het gebed niet te vragen om vervulling van Gods beloften, maar om geloof waardoor de dopeling bij het opgroeien Gods beloften aanvaardt;
3. brief van de GK te Vlaardingen d.d. 2 juli 2007, waarin deze
 - a. meedeelt de nieuwe doopformulieren niet in gebruik te nemen vanwege bezwaar tegen het ontbreken van het begrip wedergeboorte in doopformulier 2, ook waar (in de 2^e alinea) verwezen wordt naar Johannes 3: 3,5;
 - b. voorstelt in doopformulier 2 de zin 'De Vader bezegelt ons, dat Hij met ons een eeuwig verbond sluit.' te veranderen in: 'De Vader bezegelt ons, dat Hij met ons een eeuwig verbond van de genade sluit';
 - c. betreurt dat de klassieke verwijzing naar de Rietzee in het gebed van het tweede doopformulier ontbreekt en verzoekt deze alsnog op te nemen en
 - d. verzoekt in het dooponderwijs van doopformulier 3 aandacht te besteden aan de erfzonde. Volgens de brief wordt er alleen in de vragen 'even aan gerefereerd' en ademt formulier 3 de geest van de 'theologie van de glorie' en niet van de 'theologie van het kruis'.

Besluit:

aan deze verzoeken niet te voldoen.

Gronden:

1. de drie doopformulieren hebben eigen accenten en vullen elkaar aan;
2. formulier 2 spreekt op verschillende plaatsen over de opdracht tot geloof en levensheiliging;
3. het schriftbewijs voor de kinderdoop is in formulier 2 reeds zeer uitgebreid, maar kan niet uitputtend zijn. Bovendien wordt 1 Korintiërs 10: 1-3 verderop in het formulier bij het schriftbewijs genoemd;
4. het biddend pleiten op Gods beloften past bij de aard van het verbond. Het gebed of de Here de dopeling geloof wil geven heeft reeds een plaats in het dankgebed, juist ook in verband met de vervulling van Gods beloften;
5. alinea 2 van doopformulier 2 spreekt over de reiniging van de zonde en verwijst in dat verband naar Johannes 3. Het werk van de Heilige Geest krijgt in het formulier goede aandacht. Er is geen noodzaak het woord 'wedergeboorte' te gebruiken;
6. er wordt niet aangetoond waarin de formulering 'een eeuwig verbond' uit doopformulier 2 te kort schiet.

Bespreking

Namens de commissie Drenthe geeft ds. Boersma een korte toelichting. Voorop gesteld moet worden dat geen enkel formulier de intentie heeft volledig te zijn. Samen vormen ze een rijk palet, met verschillende accenten.

Gevraagd wordt of wij, nu de GK samen met de CGK met deze formulieren bezig zijn geweest, vrij zijn om er zelf veranderingen in aan te brengen. De commissie geeft aan dat dat het geval is. Er zijn al verschillen ontstaan doordat twee synoden eraan gesleuteld hebben. Dat hoeft dus een kleine verandering niet in de weg te staan.

De commissie stelt aanvankelijk voor om aan het verzoek van Vlaardingen om het begrip wedergeboorte weer een plaats te geven in doopformulier 2 te voldoen. Daar rijzen nogal wat vragen over. Past dat in deze context? Wat betekent dan exact wedergeboorte hier? Betekent dat dat je niet meer zondigt? Geef je de leer van de wedergeboorte dan niet een plaats in een context die daar niet voor bedoeld is? Immers, hier gaat het over het water van de doop en wordt de metafoor van de reiniging gehanteerd. Deputaten nemen de gemaakte opmerkingen mee. De bespreking zal later worden voortgezet.

Vervolgbespreking

Op 27 september is een vervolgbespreking aan de orde van de brief van Vlaardingen

Bij deze bespreking zijn van deputaten aanwezig ds. T.K. van Eerden, ds. A.M. de Hullu en ds. M. van Veelen. Deputaten hebben de punten uit de eerste ronde meegenomen en nog eens bekeken. Ze handhaven het voorstel om het begrip wedergeboorte niet op te nemen in doopformulier 2. Het past niet in het geheel. Bovendien is het begrip algehele reiniging duidelijk aanwezig en wordt expliciet verwezen naar het werk van de Heilige Geest, waarvan de wedergeboorte het begin is.

Niet iedereen gaat voetstoots akkoord. Er wordt verwezen naar de oorspronkelijk verwijzing naar Joh. 3. Die is nu weggefallen. Ten onrechte, naar de spreker hoopt. Het begrip wedergeboorte neemt toch al geen prominente plaats in in het denken van de Gereformeerde Kerken. Extra benadrukking ervan kan geen kwaad. Doopformulier 2 is verder vrijwel gelijk aan het formulier dat binnen de CGK wordt gebruikt. Daar wordt het wel genoemd. Kortom: we moeten het begrip wedergeboorte een prominente plaats geven in het kerkelijk onderwijs, omdat de Bijbel ons daarin voorgaat. Het is heilzaam voor het begrijpen van de doop en belangrijk voor het oecumenisch contact met de CGK. Deputaten zijn niet overtuigd van de noodzaak. Er wordt nog verwezen naar het dankgebed waarin ook gesproken wordt over de algehele vernieuwing. Bovendien vormen formulieren geen beknopte dogmatiek. Over de noodzaak van de wedergeboorte bestaat geen zweem van twijfel. Maar dat betekent niet dat je het begrip, waar het al zo helder in andere termen wordt beschreven, nog weer eens apart zou moeten noemen.

De besluiten inzake de brieven 1 en 2 zijn met algemene stemmen genomen. Met besluit inzake brief 3 is genomen met 10 stemmen tegen en 21 voor. De leden van de GS Amersfoort-C 2005 blijven buiten stemming.

Artikel 58
Steunpunt Liturgie

13-09-2008

Voorstel: deputaten eredienst en deputaten kerkmuziek

Materiaal:

tweede aanvullend rapport deputaten eredienst.

Besluit:

het Steunpunt Liturgie te laten voortbestaan en de aansturing daarvan op te dragen aan deputaten eredienst en deputaten kerkmuziek .

Grond:

ondersteuning door het steunpunt is noodzakelijk gebleken om de taken van de beide liturgie-deputaatschappen goed te kunnen uitvoeren; met name in de informatie en adviezen aan de kerken in verband met de liturgische praktijk van vandaag (synodebesluiten, veranderende cultuur, plurale praktijk) heeft het steunpunt zijn recht van bestaan bewezen.

Bespreking

Bij de bespreking zijn de deputaten D. J. Boer en A. de Heer-De Jong aanwezig. Volgens deputaat Boer wordt het steunpunt steeds belangrijker. Er is veel in beweging in de kerken ten aanzien van de liturgie. Daarbij is de adviserende functie van groot belang.

In de synode bestaat waardering voor het werk van het steunpunt. De gronden voor het besluit geven duidelijk aan waarom dit moet blijven.

Vragen worden gesteld bij de verhouding tot de TU. Vult het steunpunt wellicht een gat dat Kampen laat liggen? Daarnaast wordt twijfel uitgesproken of we als kerken wel een goed werkgever zijn.

Worden de gewerkte uren ook echt betaald? En een andere vraag is of je de aansturing vanuit twee deputaatschappen niet expliciet moet regelen.

Deputaten antwoorden dat het steunpunt in beide deputaatschappen een contactpersoon heeft, die samen een begeleidingscommissie vormen. Het was de bedoeling dat beide deputaatschappen op deze synode zouden fuseren. Er is al veel gedaan in die richting, al wordt het definitieve samengaan nu uitgesteld naar de volgende synode. Daarom bestaat bij deputaten geen behoefte om in de besluitvorming de gezamenlijke aansturing expliciet te regelen.

Met Kampen bestaat wel overleg via het universiteitsberaad. Een nauwere samenwerking zou niet verkeerd zijn. Maar daarnaast is het goed dat het steunpunt vanuit een eigen invalshoek kan werken. Het steunpunt heeft altijd een wat vage organisatie gehad. Maar we hoeven er niet aan te twifelen dat alles met de fiscus goed geregeld is.

Het besluit wordt met algemene stemmen genomen.

Artikel 59

04-10-2008

PS Gelderland inzake de NBV en de belijdenisgeschriften

Voorstel: commissie Drenthe

Materiaal:

1. voorstel van de Particuliere Synode Gelderland de deputaten eredienst op te dragen de Bijbelcitaties in de tekst van de belijdenisgeschriften te laten aanpassen aan de Nieuwe Bijbelvertaling;
2. rapport commissie Drenthe, d.d. 25 september 2008 (zie Bijlage 5.2);
3. advies van de hoogleraren B. Kamphuis en F. van der Pol (zie Bijlage 5.3).

Besluit 1:

het voorstel van de Particuliere Synode Gelderland niet over te nemen.

Bespreking

Bij de bespreking zijn van deputaten eredienst aanwezig ds. A.M. de Hullu en ds. M. van Veelen. Namens de commissie Drenthe leidt ds. Boersma de bespreking in. Bij de belijdenisgeschriften gaat het om de identiteitspapieren van de kerk, die voor ieder, zowel in als buiten de kerk, toegankelijk moeten zijn. De huidige teksten zijn sterk verouderd en zijn voor veel catechisanten van een te hoog niveau. Hertaling, dat is meer dan het invoegen van teksten in NBV-vertaling, is nodig. De commissie stelt daarom voor een nieuw deputaatschap "taalkundige herziening van belijdenisgeschriften" te benoemen. Want de invoering van de NBV maakt een taalkundige herziening van belijdenisgeschriften wenselijk om op die manier een eenheid van taal te laten ontstaan tussen de NBV en deze geschriften. Gezien het advies van de deputaten eredienst is het nodig hiervoor een apart deputaatschap te vormen.

Deze nieuwe deputaten krijgen de opdracht om in contact te treden met die kerken in het Nederlandse taalgebied die de drie oecumenische belijdenissen en de drie formulieren van eenheid in hun grondslag hebben staan en hen de vraag voor te leggen of zij bereid zijn mee te werken aan dit project van taalkundige herziening van belijdenisgeschriften. Want de Gereformeerde Kerken hebben de belijdenisgeschriften niet in exclusief eigendom, maar zij hebben die samen met andere kerken die dezelfde geschriften gebruiken. Om die reden is het goed op dit punt de eenheid te zoeken waardoor vervreemding, door verschil in taaleigen, voorkomen kan worden.

Verder krijgen in het voorstel van de commissie Drenthe de nieuwe deputaten de opdracht om eerst een voor liturgisch en catechetisch gebruik bedoelde versie van de Heidelbergse Catechismus (HC) te formuleren, zo mogelijk samen met de vertegenwoordigers uit participerende kerken. Voor de volgende synode zouden deputaten dan moeten komen met concrete voorstellen over het gebruik van deze proefvertaling naast de officiële tekst van de HC en met voorstellen over eventuele voortzetting van dit project taalkundige herziening van belijdenisgeschriften. Als grond voor deze opdracht wordt opgemerkt dat de HC nog steeds als belangrijke leidraad voor de catechese wordt gebruikt en er nog steeds onderdelen uit worden memoriseerd. De verstaanbaarheid voor met name jongeren in deze tijd heeft, voor wat de catechismus aangaat, hoge prioriteit. Om die reden verdient het aanbeveling dit project te starten bij de HC; de ervaring die wordt opgedaan tijdens de 'vertaalpilot' van de HC - te denken valt aan het vaststellen van vertaalprincipes en het toetsen van de werkbaarheid ervan - kan de volgende synode een goede basis bieden voor besluitvorming over eventuele voortzetting van het project.

Ds. De Hullu constateert dat veel eigen vertalingen in omloop zijn om de tekst van de belijdenisgeschriften toegankelijk te maken. Dat zou niet nodig moeten zijn. Uit de ervaring die deputaten hebben met het herformuleren van de formulieren denken ze dat hertaling van de belijdenisgeschriften binnen afzienbare termijn mogelijk is.

In de bespreking wordt de wenselijkheid van een hertaling ondersteund, speciaal waar het gaat om het leerboek van de kerk, de Heidelbergse Catechismus. Daarbij is het de vraag of je moet werken met twee "versies": "een gouden standaard" naast een "gebruikstekst". Deze gedachte van de adviseurs vindt weinig bijval. Laat er geen verschil tussen kerk en catechisatielokaal zijn.

Wel wordt door meerdere sprekers benadrukt dat het om meer gaat dan enkele teksten vervangen. Het gaat om het hele taalkleed van de belijdenissen. Ook zal de waarde van de bewijsteksten gecontroleerd moeten worden, die wellicht door een andere vertaling een andere betekenis hebben gekregen, waarbij tevens geldt dat de NBV nog in een revisietraject is. De ervaring leert dat dit een groot project is. Bovendien wordt door meerderen opgemerkt dat we dit niet op eigen houtje moeten doen, maar in samenspraak en zo mogelijk samenwerking met andere kerken van gereformeerde belijdenis in binnen- en buitenland. Maar als we er aan beginnen dan heeft hertaling van de Heidelbergse Catechismus prioriteit.

In hun reactie constateren commissie en deputaten dat de synode dit niet geïsoleerd als Gereformeerde Kerken wil aanpakken. Ook beluisteren ze een waarschuwing om ons niet aan een dergelijk project te vertellen. Wellicht is een hertaling van de HC een goede pilot om mee te beginnen. Op basis van deze bespreking komen commissie en deputaten met aangepaste voorstellen.

In de tweede ronde overheersen de kritische vragen. Meerdere sprekers waarschuwen voor het "voor de troepen uitlopen". En wij hebben dan wel voor de NBV gekozen, maar andere kerken (nog) niet. Anderen vragen zich af of het mogelijk is een belijdenistekst op het niveau van een catechisant te formuleren. Je zult altijd heel wat uit te leggen hebben.

Ds. Boersma reageert wat verrast op de andere toon in deze ronde van de bespreking. Hij handhaaft het voorstel.

Dit wordt verworpen met 21 stemmen tegen, 9 voor en 6 onthoudingen. Daarmee besluit de synode het voorstel van de Particuliere Synode Gelderland niet over te nemen.

Deputaten Bijbelvertaling

Artikel 60

18-04-2008

Algemene behandeling rapport deputaten Bijbelvertaling

Voorstel: deputaten Bijbelvertaling

Materiaal:

1. rapport van deputaten Bijbelvertaling;
2. brieven van ds. E. Heres d.d. 10 januari 2008, van de Gereformeerde Kerk te Axel d.d. 5 februari 2008 en van de Gereformeerde Kerk te Hoofddorp d.d. 20 februari 2008. Briefschrijvers pleiten ervoor dat de generale synode zal besluiten tot het volgen van de ontwikkeling van de werkzaamheden van de Stichting Herziening Statenvertaling (HSV), zodat te zijner tijd beoordeeld kan worden of gebruik van de HSV in kerkdiensten binnen ons kerkverband tot de mogelijkheden kan gaan behoren. In de brieven van de GK te Axel en de GK te Hoofddorp wordt expliciet als argument aangevoerd dat de HSV een plaats zou kunnen krijgen in de kerkelijke contacten, met name met de Christelijke Gereformeerde Kerken;
3. brief van ds. A. van der Sloot te Bedum d.d. 11 februari 2008 waarin hij de generale synode verzoekt om wegen te zoeken om in verbondenheid met de belijders van de gereformeerde godsdienst buiten 'onze' kerken te komen tot aanvaarding van een Schriftuurlijke en confessioneel betrouwbare Bijbelvertaling voor gebruik in de erediensten;
4. brief van de Gereformeerde Kerk te Leiden d.d. 12 maart 2008 waarin zij aandacht vraagt voor een vertaaldetail bij deputaten Bijbelvertaling en het NBG;
5. brief van de Stichting Herziening Statenvertaling d.d. 7 april 2008, waarin wordt aangeboden nu wel openheid te willen geven over de hertaalcriteria van de HSV;
6. de uitvoerige schriftelijke reactie van deputaten Bijbelvertaling op de ingekomen brieven (zie bijlage 5.4);

Besluit 1:

deputaten Bijbelvertaling te dechargeren met hartelijke dank onder goedkeuring van het door hen verrichte werk.

Grond:

blijkens hun rapport hebben deputaten hun opdracht zorgvuldig uitgevoerd.

Besluit 2:

- opnieuw deputaten Bijbelvertaling te benoemen met de volgende opdrachten:
- bij bijbelgenootschappen en andere instanties die actief betrokken zijn bij het uitgeven en (doen) vervaardigen van Bijbelvertalingen in ons land, zich te blijven presenteren als adres waaraan men informatie over het onderwerp Bijbelvertaling kan toezenden;
 - de besluiten van de Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008 en het onderliggende deputaten-rapport voor te leggen aan het NBG;
 - kerkleden op te roepen hun opmerkingen aan het Nederlands Bijbelgenootschap in verband met de revisie van de NBV in afschrift aan deputaten toe te sturen;
 - de mogelijkheid te benutten om deel te nemen aan het overleg met het NBG waar het de revisie van de NBV betreft en te bepleiten dat rekening wordt gehouden met de wensen die dien-aangaande door deputaten worden ingebracht;
 - hun werkzaamheden te verrichten binnen het vastgestelde budget;
 - van hun arbeid rapport uit te brengen aan de eerstvolgende generale synode en hun rapport uiterlijk drie maanden voor het begin van de volgende synode aan de kerken toe te zenden;
 - het voorlichtingswerk over de NBV en het kerkelijk gebruik daarvan te continueren en daarbij speciale aandacht te geven aan vertaalkeuzen die vragen blijken op te roepen.

Gronden:

- het NBG heeft een revisie aangekondigd voor ongeveer 2017;
- er worden door kerken en kerkleden zinvolle reacties gegeven op de NBV, die door deputaten gebruikt kunnen worden bij het aanleggen van hun eigen lijsten met commentaar. Dit met het oog op de grote revisie van de NBV;
- het NBG heeft toegezegd alle op- en aanmerkingen ten aanzien van de NBV in overweging te zullen blijven nemen.

Besluit 3:

- niet te voldoen aan de verzoeken om te besluiten tot het volgen van de ontwikkeling van de werkzaamheden van de Stichting Herziening Statenvertaling zodat te zijner tijd beoordeeld kan worden of gebruik van de HSV in kerkdiensten binnen ons kerkverband tot de mogelijkheden kan gaan behoren;
- niet te voldoen aan het verzoek van ds. A. van der Sloot om wegen te zoeken om in verbondenheid met de belijders van de gereformeerde godsdienst buiten 'onze' kerken te komen tot aanvaarding van een Schriftuurlijke en confessioneel betrouwbare Bijbelvertaling voor gebruik in de erediensten.

Gronden:

- de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005 heeft het volgende uitgesproken: "de Herziene Statenvertaling biedt geen alternatief, ten eerste omdat deze vertaling niet toetsbaar is vanwege het ontbreken van duidelijkheid over de uitgangspunten en de vertaalmethode, ten tweede omdat het aanvaarden van deze vertaling een breuk met eerdere synodebesluiten (Berkel en Rodenrijs 1996 en Leusden 1999) zou betekenen. Er is geen grond om op deze synodebesluiten terug te komen" (Acta, artikel 88, besluit 2, grond 3). Hiermee sprak de GS van Amersfoort-C 2005 niet alleen uit dat toetsing van de HSV destijds niet mogelijk was, maar sprak zij tevens uit dat, nadat twee voorafgaande generale synodes al hun vertrouwen in de methode van de NBV hadden uitgesproken, met het vrijgeven van de NBV een duidelijke keus voor deze vertaling is gemaakt en het zoeken naar een alternatief voor de NBV als kerkbijbel overbodig is. Het is niet wenselijk toe te werken naar een situatie waarin mogelijk verschil-

lende nieuwe vertalingen als kerkbijbel naast elkaar bestaan. De keus om mee te werken aan de herziening van de NBV ligt in de lijn van eerdere synodebesluiten. De door de Stichting Herziening Statenvertaling geboden openheid inzake de hertaalcriteria brengt in deze situatie geen verandering;

2. het volgen van het project van de HSV en het beoordelen van de criteria achter deze herziening valt onder besluit 2, opdracht a. Hierover hoeft derhalve geen apart besluit genomen te worden

Besluit 4:

de brief van de GK te Leiden ter hand te stellen aan de deputaten Bijbelvertaling, zodat ze er kennis van kunnen nemen.

Grond:

de kerkenraad te Leiden komt met een vertaalvoorstel. Daarmee kan hij zich rechtstreeks tot het NBG wenden. Deputaten hebben aangegeven dat ze graag geïnformeerd worden over dergelijke correctievoorstellen, overigens zonder daarmee de garantie te geven die met instemming over te nemen en in te dienen.

Bespreking

De bespreking van het rapport vindt plaats in twee etappes. Ronde een wordt gehouden op 4 april. Daarbij zijn van deputaten aanwezig ds. M.O. ten Brink, dr. A. Drint, drs. J.I.J. Slings-de Vries en ds. Joh. de Wolf. De afrondende bespreking vindt plaats op 18 april, bijgewoond door Ten Brink, Slings-de Vries en De Wolf.

De preses spreekt zijn erkentelijkheid uit voor de grondige wijze waarop deputaten zijn ingegaan op de diverse vragen die vanuit de kerken gesteld zijn. Daarna krijgt Ten Brink het woord voor een korte toelichting. Hij wijst de vergadering fijntjes op de forse hoeveelheid werk die deputaten in een heel korte tijd hadden te verrichten na de opening van de synode. Maar zijns inziens is het gelukt de vragen die gesteld zijn te beantwoorden. Hij geeft aan dat, nu de NBV is vrijgegeven, deputaten aan een volgend traject bezig zijn: de evaluatie, de revisie en de voorlichting.

Herziening Statenvertaling

Een stevig punt van discussie vormt de vraag hoe te handelen inzake de Herziene Statenvertaling (HSV). In de eerste ronde wordt daarover van gedachten gewisseld: is dat toch niet een proces wat we nauwgezet moeten volgen? Deputaten geven aan dat Amersfoort-C uitsprak dat, aangezien de Stichting Herziening Statenvertaling geen inzage geeft in de vertaalprincipes die aan de vertaling ten grondslag liggen, er voor deputaten geen mogelijkheid ligt deze kritisch te volgen. Deze bespreking vindt vervolgens zijn weerslag in een kort artikeltje in het *Nederlands Dagblad*. In reactie daarop komt een brief van genoemde Stichting met de mededeling dat er nu wel inzage geboden wordt in de vertaalprincipes. Dit geeft de discussie in de tweede ronde een andere wending.

Verschillende sprekers geven aan dat het goed zou zijn de HSV wel kritisch te blijven volgen en in een later stadium te beoordelen of deze vertaling ook in de eredienst kan worden vrijgegeven. Deputaten zijn echter van mening dat dit een breuk met de gevolgde gedragslijn van vorige synoden zou zijn. De suggestie die in de vergadering wordt gewekt dat de keuze van Amersfoort-C niet exclusief is dient te worden bestreden. Binnen onze kerken is tot op heden de koers gevaren dat we één vertaling willen voor gebruik in de eredienst. Dat besluit wordt opgerekt als je naast de 'oude' vertalingen (de Statenvertaling en vertaling 1951) nu ook nog een herziene Statenvertaling naast de NBV als een serieuze optie wilt gaan overwegen. Bovendien zit aan de wens om met de HSV in zee te gaan naar het oordeel van deputaten ook een luchtje. Een luchtje van: de NBV is toch niet zo betrouwbaar, laten we nog naarstig naar een alternatief zoeken. Daarom raden deputaten de vergadering sterk af hen een aparte opdracht te geven tot het beoordelen van de HSV. Wel zullen ze deze, binnen hun algemene opdracht, blijven volgen. De uitnodiging van de Stichting tot een gesprek is inmiddels reeds aanvaard. Maar de lijn moet toch blijven: de NBV is de vertaling waar we als kerken voor kiezen. Het verder aangevoerde argument dat het voor de kerkelijke contacten wellicht nuttig kan zijn is te dun.

Binnen de CGK is de vraag welke vertaling te zijner tijd dienst zal gaan doen nog onvoldoende helder beantwoord.

Revisie

Uit de brieven die binnen zijn gekomen blijkt dat er rondom de NBV toch nogal wat vragen leven (zie ook onder *Revisieverzoeken art. 88 GS Amersfoort-C 2005*). Staan deputaten wel kritisch genoeg ten opzichte van de NBV, zo wordt gevraagd? Is de houding niet té positief – waardoor kerkleden die moeite hebben het gevoel krijgen dat ze op voorhand een verloren strijd voeren? Worden de bezwaren die aangevoerd worden wel serieus genoeg genomen? Zijn de kerken niet té argeloos overgestapt op de NBV? Zou het kunnen dat vanuit de vertaalmethodiek bezwaren weggeredeneerd worden? Zou het voorlichtingswerk niet wat opgeschroefd moeten worden, waarbij juist ook aandacht is voor de door de kerken aangevoerde problematische punten? Hoe gaan deputaten om met de waarneming dat bezwaren die door een compleet kerkverband worden aangevoerd zwaar zullen meewegen bij het NBG? Zou het daarom niet zinnig zijn als deputaten inventariseerden welke problemen er binnen onze kerkenesignaleerd worden?

In de beantwoording geven deputaten aan dat ze zich ook zelf verbaasd hebben over de vrijwel geruisloze wijze waarop de NBV in de kerken is ingevoerd. Aan de andere kant hoeft dit echter ook geen bevreemding te wekken, omdat we als kerken al heel lang betrokken zijn bij dit project en de besluitvorming zorgvuldig is voorbereid. Deputaten werpen de suggestie verre van zich dat ze niet kritisch genoeg zouden staan t.o.v. de NBV. Momenteel ligt de nadruk op inventarisatie van de kritiek – en een eerste beoordeling van bezwaren die binnenkomen, bijvoorbeeld bij deze GS. Als de toon van deputaten hierin als te positief wordt beoordeeld, is dat niet een houding waarin deputaten zichzelf herkennen. Punt is dat pas in 2017 spijkers met koppen geslagen dienen te worden. Hoe de toon dan zal zijn is nu nog niet te voorspellen.

De suggestie die wel gewekt wordt dat de NBV te snel is ingevoerd lijkt hen onjuist. Sinds een kwart eeuw zijn de kerken intensief bij het project betrokken geweest. Deputaten gevoelen ook niet de behoefte om de NBV te gaan verdedigen. Dat kan het NBG zelf wel. De bezwaren die vanuit de kerken zijn aangevoerd zijn en worden door hen zeer serieus genomen. Dat is iets anders dan als postbus fungeren naar het NBG toe. Dat heeft Amersfoort-C al als ondoenlijk afgewezen. Het NBG houdt zelf een nauwkeurig overzicht bij per tekst van alle ingebrachte kritieken. Wel zien deputaten graag een afschrift tegemoet van deze bezwaren. Dat kan hen helpen bij de uiteindelijke beoordeling. Op dat punt in het traject aangekomen speelt dan ook het punt van het extra belang dat wordt gehecht door het NBG aan bezwaren die vanuit een kerkverband naar voren worden gebracht. Wanneer in dit hele kader van deputaten een intensievere voorlichting wordt verlangd richting de kerken is dat voor hen geen probleem en horen ze het graag, waarbij desgewenst extra aandacht kan worden gegeven aan problematische teksten. Maar de hoofdlijn zal toch blijven hetgeen Amersfoort-Centrum uitsprak: we spreken ons vertrouwen uit in de NBV.

Vervolgens komen een aantal amendementen aan de orde. Een amendement Hoksbergen om kerkleden op te roepen om een afschrift van hun bezwaren, ingediend bij het NBG, naar deputaten te zenden wordt door deputaten overgenomen.

Dat geldt ook voor een amendement Luiten, waarin benadrukt wordt dat de kerken voor de NBV hebben gekozen als vertaling die in de erediensten gebruikt gaat worden en waarin verder beklemtoond wordt dat het onwenselijk is dat er meerdere vertalingen naast elkaar bestaan. Ook dit wordt door deputaten overgenomen.

Verkade stelt voor om per besluit de kerken er nogmaals op te wijzen dat de vertaling van 1951 niet buiten gebruik is gesteld. Tevens verzoekt hij om in het overleg met het NBG de zorg en veront-rusting die in de kerken leven ten opzichte van bepaalde vertaalkeuzen mee te nemen. Deputaten ontraden dit amendement. Het past niet in de lijn van vertrouwen in de NBV die door Amersfoort-C is ingezet. Dat de vertaling van 1951 nog gebruikt kan en mag worden is huns inziens voldoende bekend. Het tweede lid van het voorstel zit al in de opdracht.

Een tegenvoorstel om de HSV te volgen met het oog op eventuele vrijgave in de eredienst wordt na de beantwoording van deputaten inzake de HSV ingetrokken. Wel wordt in grond 2 onder besluit 3 toegevoegd 'het beoordelen van de criteria'. Nu deze beschikbaar zijn gesteld door de Stichting moeten deputaten hier expliciet mee aan de slag.

Het punt van de voorlichting vraagt ook nog enige discussie. Er ligt een amendement Van Zuijlekom om deze te intensiveren, en daarbij speciaal aandacht te geven aan de problematische teksten. De

grond daaronder is dat de revisie van 2017 wel eens ingrijpender zou kunnen zijn dan we denken. De idee achter dit amendement vindt steun in de vergadering. Het is goed als de synode een signaal geeft naar mensen die bezwaren indienen dat hetgeen zij naar voren brengen uiterst serieus wordt genomen.

Deputaten zijn vanuit deze redenering akkoord met de uitbreiding van 2g en nemen deze over. De grond evenwel zien ze niet zitten. Hoe de revisie eruit zal zien is volstrekt onhelder.

Hierna gaat de vergadering over tot de stemmingen. Het amendement Verkade wordt met 29 stemmen tegen en 7 voor verworpen, dat geldt ook het amendement Van Zuijlekom.

Besluit 1 is met algemene stemmen genomen, de overige besluiten met 2 onthoudingen.

Artikel 61

20-06-2008

Benoeming deputaten Bijbelvertaling

Op voordracht van het moderamen benoemt de synode de volgende deputaten Bijbelvertaling:

<i>primi</i>	<i>afredend</i>	<i>secundus:</i>
M.O. ten Brink (s), Roodeschool	2014	W.Th. Meijer, Roden
Mw. A. Drint, Sauwerd	2014	
M.E.H. Kuijper-Versteegh, Franeker	2011	
J.I.J. Slings-de Vries, Waddinxveen	2011	
Joh. de Wolf, Amersfoort	2014	

Artikel 62

18-04-2008

Revisieverzoeken Acta GS Amersfoort-C 2005 art. 88

Voorstel: commissie Drenthe

Materiaal:

1. brief van de Gereformeerde Kerk te Katwijk d.d. 8 februari 2008 waarin gevraagd wordt de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV) niet te aanvaarden voor gebruik in de eredienst. Gesteld wordt "dat de traditionele Gereformeerde interpretatie (zoals ook in de belijdenis verwoord) zo goed als uitgesloten wordt". De raad adstrueert deze stelling aan de hand van een aantal verzen uit het boek Romeinen, waarin naar het oordeel van de schrijvers al bij voorbaat een andere interpretatie verwerkt zit;
2. brief van br. B.A. Koops en zr. J.E. Koops-Reitsema te Assen d.d. 9 februari 2008; brief van br. J.P. Dwarshuis te Assen d.d. 23 februari 2008 waarin hij adhesie betuigt aan deze brief. Br. en zr. Koops-Reitsema "zijn, op grond van Gods Woord, van mening dat de NBV toevoegt en afdoet aan het Woord van onze God"; de vertalers gaan niet uit van de eenheid van de Schrift en het interconfessionele karakter van de vertaling leidt in veel gevallen weg van de eigenlijke bijbeltekst; ter wille van de hedendaagse cultuur wordt onrecht gedaan aan de brontaal. De schrijvers onderbouwen hun stelling met een aantal bijbelverzen;
3. brieven van de Gereformeerde Kerk te Ten Boer d.d. 3 juli 2006 en van de Gereformeerde Kerk te Vlaardingen van oktober 2007. Beide kerken delen mee dat hun voorkeur zou zijn uitgegaan naar een proefperiode voor de invoering van de NBV. De kerk te Vlaardingen verzoekt bovendien de synode om zijn vragen en zorgen via deputaten Bijbelvertaling ter kennis te brengen van het NBG;
4. brief van ds. E. Heres te Dalfsen d.d. 10 januari 2008 waarin hij stelt "dat de NBV meer dan de NBG '51, ons in teveel gevallen bij de eigenlijke bijbeltekst en bij de boodschap van de bijbel wegleidt". Hij verzoekt daarom artikel 88 zo te herzien dat er naar de kerken een waarschuwing uitgaat voor de gevaren die schuilen in het gebruik van de NBV;

5. brief van ds. A. van der Sloot te Bedum d.d. 11 februari 2008, waarin hij verzoekt uit te spreken dat bij het vrijgeven van de interconfessionele NBV voor kerkelijk gebruik de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005 heeft nagelaten de kerken erop te wijzen dat er aan de NBV ook Schriftuurlijke en confessionele bezwaren kleven; tevens verzoekt hij een synodaal schrijven te laten uitgaan waarin de generale synode uiteenzet welke bezwaren er naar het oordeel van de synode aan de NBV kleven;
6. de uitvoerige taalkundige schriftelijke reactie van deputaten Bijbelvertaling op de ingekomen brieven (zie bijlage 5.4).

Besluit 1:

niet te voldoen aan de revisieverzoeken met betrekking tot de besluiten van de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005, Acta, artikel 88.

Gronden:

1. respect voor de eenheid van de Bijbel betekent in de eerste plaats respect voor de brontekst. Vertalers moeten de Bijbel voor zichzelf laten spreken. Het is aan de exegeet om uit te leggen hoe de Bijbel een eenheid vormt.
2.
 - a. het is eigen aan de gereformeerde belijdenis dat haar leer altijd toetsbaar blijft aan de Schrift in haar bronteksten. De confessie volgt de Schrift. Niet is aangetoond dat de NBV als geheel de confessionele aanvaarde verlossingsleer bij voorbaat uitsluit en de eenheid van de Schrift schaadt;
 - b. het interconfessioneel karakter van de vertaling kan geen argument op zich zijn. Niet is aangetoond dat dit heeft geleid tot een onjuiste vertaling van de brontekst of dat toegevoegd of afgedaan wordt aan Gods Woord;ter onderbouwing van a en b zij verwezen naar de (ver)taalkundige notitie van deputaten (Bijlage 5.4).
3. een belangrijk uitgangspunt van de vertaalmethode is dat teksten als een geheel functioneren. Bezwaren die slechts gelden als men een enkel vers los van de context beziet kunnen daarom niet doorslaggevend zijn;
4. de NBV is zoveel mogelijk in natuurlijk en correct Nederlands gesteld. Dat betekent dat woorden in de vertaling een andere betekenis kunnen hebben dan dogmatische begrippen uit belijdenisgeschriften. Specifiek woordgebruik in de NBV moet vanuit de context van de vertaling beoordeeld worden en niet vanuit de betekenis van diezelfde woorden in andersoortige geschriften;
5. net als in alle andere Bijbelvertalingen komen in de NBV ook minder juiste vertalingen voor. Minder juiste vertalingen maken een Bijbelvertaling echter niet als geheel onbetrouwbaar;
6. het spreken over de 'eigenlijke' Bijbeltekst gaat voorbij aan het feit dat de 'eigenlijke' Bijbeltekst de tekst in de brontaal is, die voor de Nederlander niet leesbaar is, zodat er per definitie een vertaalslag gemaakt zal moeten worden.

Besluit 2:

niet in te gaan op de verzoeken van ds. E. Heres en ds. A. van der Sloot om te waarschuwen voor de gevaren die schuilen in het gebruik van de NBV.

Grond:

de door de brievers genoemde argumenten zijn in het rapport Bijbelvertaling besproken en reeds door de GS Amersfoort-C 2005 gewogen. De synode heeft een en ander niet in mindering gebracht op de hartelijkheid van haar aanbeveling. De GS Zwolle-Zuid 2008 krijgt van brievers geen nieuwe argumenten aangevoerd die aantonen dat moet worden getwijfeld aan de betrouwbaarheid van de NBV als weergave van de Bijbel in hedendaags Nederlands.

Besluit 3:

de brieven van de Gereformeerde Kerken te Ten Boer en te Vlaardingen niet in behandeling te nemen.

Grond:

de kerkenraden laten de synode delen in hun gevoelens, opinies en werkwijzen, maar komen niet met duidelijke vragen, bezwaren en/of voorstellen; het verzoek van Vlaardingen om bezwaren via deputaten door te geven aan het NBG is evenmin als zodanig te beschouwen.

Bespreking

Aan de orde komt de vraag wat de status is van het stuk dat door deputaten geschreven is in reactie op de brieven. Namens de commissie Drenthe geeft Wisselink, die voor dit onderwerp aan deze commissie is toegevoegd, aan dat het niet een stuk 'van de synode' is, maar dat het wel veel waardevol materiaal bevat voor de *taalkundige* onderbouwing tegenover de aangevoerde bezwaren tegen de NBV. Het stuk zal als bijlage worden opgenomen in de Acta en bij de beantwoording van de briefschrijvers worden gevoegd. Het is niet te beschouwen als de grond voor de afwijzing van de revisieverzoeken. Immers, daar gaan deputaten niet over.

Doet de synode niet teveel uitspraken hier over vertaalprincipes? Zou het niet wat bescheidener kunnen? Wisselink antwoordt dat er van de kerken in reactie op hetgeen aangedragen wordt toch een uitspraak wordt gevraagd. Daarmee is niet het laatste woord gesproken, maar wordt in bescheidenheid wel een bepaalde richting aangegeven. Je moet de schrijvers ook niet met een kluitje in het riet sturen.

In de oorspronkelijke besluittekst stond in grond 2a tweemaal een toevoeging: 'niet *overtuigend* is aangetoond'. In de uiteindelijke versie is dit weggelaten, omdat anders gemakkelijk de indruk zou kunnen ontstaan dat bij 'een onsje meer' het wel gelukt zou zijn. Tegelijkertijd wordt opgemerkt dat de synode hiermee de ingebrachte bezwaren niet in diskrediet wil brengen. Alleen hetgeen bewezen geacht diende te zijn acht de synode niet bewezen. Vandaar de stellige formulering.

De besluiten zijn met algemene stemmen aanvaard, waarbij de leden van de GS Amersfoort-Centrum buiten stemming blijven.

Deputaten kerkmuziek

Artikel 63

16-05-2008

Toetsingsplan liederen

Voorstel: Commissie Drenthe

De kern van het werk van deputaten kerkmuziek en van hun rapport is de selectie en presentatie van een laatste selectie van 120 liederen. De synode zal deze liederen moeten beoordelen (rapport kerkmuziek, pag. 5).

TOETSINGSCRITEIA

Sinds de Generale Synode van Leusden 1999 worden drie criteria gehanteerd:

1. Een goed kerklied is geschikt om te functioneren in een liturgische context, waarbinnen Gods woorden en daden het centrum vormen.
2. Een goed kerklied is inhoudelijk in overeenstemming met de Schrift.
3. Een goed kerklied wordt wat betreft de taalkundige en muzikale vorm gekenmerkt door stijl en kwaliteit. Het kent een goede woord-toon-verhouding. Het is bruikbaar en toegankelijk voor mensen uit de huidige tijd en cultuur.

DE WIJZE VAN TOETSEN

Het uitgangspunt daarbij is dat

- a. de synode de liederen zal moeten beoordelen en vaststellen
- b. de 120 liederen geselecteerd zijn uit eerder aan de GS Leusden 1999 gepresenteerde liederen en liederen die nog niet door eerdere deputaatschappen waren beoordeeld
- c. het toetsingsproces door synodeleden op een efficiënte wijze uitgevoerd moet kunnen worden

CONCRETISERING TPL

- a. De CD stelt voor met name te toetsen op criterium 2 (Schriftuurlijkheid). Is een lied niet Schriftuurlijk verantwoord, dan zal het immers moeten afvallen, hoeveel kwaliteiten het lied verder ook moge bezitten. Dit aspect wordt eerst beoordeeld door CD+ en gaat als advies naar de synodeleden. Die toetsen per lied, beoordelen het advies en sturen hun persoonlijk oordeel daarover weer naar de CD+ die het geheel aan toetsingsresultaten inbrengt voor besluitvorming ter synode.
- b. Wat de criteria 1 (liturgische context) en 3 (taalkleed en melodie) betreft, deputaten hebben genoemde aspecten al meegewogen in hun selectie van liederen. De synode neemt in acht dat deputaten op dit terrein vakmensen zijn. Toetsing van deze criteria door synodeleden kan daarom beperkt blijven tot hoofdlijnen. Wel worden ingebrachte op- en aanmerkingen daarover meegewogen in de eindbespreking ter synode, samen met de opmerkingen over 'Schriftuurlijkheid'.
- c. De ingebrachte opmerkingen over aspect 2 alsook die over 1 & 3 worden voor de eindbespreking aan de deputaten voorgelegd voor advies.

UITVOERING TOETSING

- a. De toetsing vindt plaats door de CD+ : de vier broeders uit Drenthe plus 2 broeders, tijdelijk voor dit werk afgestaan door de commissie Fryslân, de brs. Jellema en Sander.
- b. De CD+ toetst als verantwoordelijke synodecommissie zelf in de eerste ronde alle geselecteerde liederen. Daarmee wordt één uniforme aanpak beoogd. Bovendien is de toetsende groep (CD+ : 6 broeders) duidelijk minder beperkt in z'n mogelijkheden dan de overige 7 synode commissies van slechts 3 of 4 leden.
- c. Op-/aanmerkingen van synodeleden worden door CD+ verzameld via de secretaris toetsing, ds. G. Sander.

Bespreking

De vergadering gaat akkoord met dit, ten opzichte van het eerdere voorstel van de commissie Drenthe iets aangepaste, werkplan. Aanvankelijk stelde de commissie voor om enkel te toetsen op Schriftuurlijkheid. Daartegen rezen bezwaren. Het zou niet in de lijn zijn met de afspraken die we hebben, nl. dat de liederen die de synode vrijgeeft, moeten voldoen aan drie criteria. Eerdere vergaderingen hebben dat ook gekund, dus er is geen reden aan te nemen dat de synode van ZZ dat niet kan. Nadat de tekst is aangepast in deze richting, waarbij ingevoegd is: 'met name' op schriftuurlijkheid en opgenomen is dat op- en aanmerkingen op de beide andere criteria zullen worden meegewogen, gaat de vergadering unaniem akkoord.

Artikel 64

13-09-2008/10-10-2008

Algemene behandeling rapport deputaten kerkmuziek

Voorstel: deputaten kerkmuziek

Materiaal:

1. rapport van deputaten kerkmuziek;
2. brief van de Gereformeerde Kerk de Leiden d.d. 4 juli 2007 met de algemene vraag om besluitvorming af te stemmen met de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK);

3. brief van de GK te Assen-Marsdijk d.d. 3 februari 2008 met het verzoek om de huidige bundel langer te gebruiken om logistieke redenen en in verband met de eenheid met CGK. Verder is de GK Assen-Marsdijk van mening dat het criterium 'bekend en geliefd'/'bruikbaar en vandaag toegankelijk' belangrijker is dan 'kwaliteit en stijl';
4. brief van de GK te Mussel d.d. 9 februari 2008 met het advies om de voorgestelde besluiten 3 en 9 uit het rapport van deputaten niet over te nemen. De GK Mussel acht de aanbeveling 'vooral in bijzondere diensten' vrijblijvend en ziet liever een selectie uit Opwekking opgenomen in de bundel. Verder constateert de raad dat het beoordelen van het project 'Psalmen van nu' niet de opdracht aan deputaten was en acht het vrijgeven niet in de lijn te liggen van art.67 KO;
5. brief van ds. R.C Janssen e.a. uit de raad van de GK te Hoek d.d. 20 februari 2008 met een pleidooi voor een eenvoudig en consistent liedbeleid: waarom wél een lijst van goedgekeurde liederen uit onder andere het Liedboek voor de Kerken en niet uit Opwekking of Psalmen voor Nu? Briefschrijvers geven de suggestie mee om te verwijzen naar de Koersbepaling, punt 4, die de ruimte om in bijzondere gevallen af te wijken van de door de synode vrijgegeven liederen al biedt. Tot slot wordt geadviseerd om in de gronden expliciet te maken waarom er met betrekking tot Opwekking géén en met betrekking tot Psalmen voor Nu wél een vervolgoopdracht wordt gevraagd;
6. brief van br. J.P. Dwarshuis uit Assen d.d. 23 februari 2008. De broeder is van mening dat het vrijgeven van Opwekking om 'smaak' en 'huidige praktijk' independentistisch is en onterecht; ook ziet hij te weinig evenwicht in de bundel Opwekking (te weinig schuldbelijdenis, verzoening door voldoening en Christus in de heiliging). Schrijver roept op om niet weer veel gezangen vrij te geven omdat het de psalmen verdringt; tevens verzoekt hij om de 41 gezangen niet te vervangen door parallelversies uit het Liedboek omdat het alternatief vaak geen verbetering is en de GS Heemse 1984 bewust koos voor een eigen versie;
7. brief van de GK te Apeldoorn d.d. 28 februari 2008 met een aantal opmerkingen: het voorgestelde Liedboeklied 455 past goed bij de gereformeerde spiritualiteit; toch liever de beste Opwekking selecteren; graag het hele Liedboek bekijken; geef de nieuw geselecteerde liederen uit om de kerken te laten meedenken; maak géén pas op de plaats in verband met het nieuwe Liedboek; voor wat betreft de 41 gezangen: níet 'Jezus leven van mijn leven' inruilen voor Liedboek 182, noch 'God enkel licht' voor Liedboek 449, noch 'De kerk van alle tijden' voor Liedboek 303, noch 'Een vaste burcht' voor Liedboek 401;
8. brief van de GK te Assen-Peelo d.d. 21 februari 2008 met de suggestie om een deskundige op het terrein van moderne kerkmuziek te benoemen, omdat deputaten juist in verband met Opwekking aangeven zich niet deskundig te voelen. Verder maakt Assen-Peelo de opmerking dat het opvullen van hiaten in de bundel geen taak van deputaten is en dat het resultaat ver van de mensen afstaat. Tot slot wordt opgeroepen om voorzichtig te zijn met het inruilen van bekende liederen (lofzang Zacharias en Maria) voor alternatieven;
9. brief van de GK te Zwolle-Noord d.d. 14 maart 2008 waarin de raad zijn instemming betuigt met het voorstel om het zingen van opwekkingsliederen in de vrijheid van de plaatselijke kerken te laten.

Besluit 2:

- a. bij de ISK het verzoek in te dienen om als kerken lid te mogen worden en zo ook deel te kunnen nemen aan de samenstelling van het nieuwe liedboek;
- b. deputaten kerkmuziek opdracht te geven om met de ISK te overleggen over alles wat lidmaatschap en deelname aan het project betreft en aan de volgende GS te rapporteren
 1. hoe het lidmaatschap en de deelname aan het project vorm heeft gekregen;
 2. hoe we als kerken op de hoogte blijven van de ontwikkelingen;
 3. op welke termijn we welk resultaat kunnen verwachten en hoe wij als kerken dat resultaat kunnen gaan beoordelen t.b.v. ingebruikname van het nieuwe liedboek;
 4. wat dat betekent voor de samenstelling en de uitgave van ons eigen Gereformeerd Kerkboek.

Gronden:

1. we maken als kerken gebruik van een groot deel van het huidige Liedboek voor de Kerken en constateren dat die bundel vervangen gaat worden;
2. we zijn al enige jaren actief om een nieuwe gezangenbundel samen te stellen. Daarbij hebben we ervaren hoezeer we als kleine kerken zijn aangewezen op dichtelijke en muzikale gaven en kerkmuzikale deskundigheid in andere kerken. En we hebben eigen deskundigheid en ervaring opgebouwd in het samenstellen van een nieuwe gezangenbundel voor mensen in deze tijd en cultuur. Met die eigen ervaring én afhankelijkheid van anderen willen we werken aan de samenstelling van een nieuw Liedboek voor de Kerken;
3. dit project van de ISK gaat lopen terwijl ons eigen project om een nieuwe gezangenbundel samen te stellen bijna is afgerond. En zoals we niet van alle liederen in het Liedboek gebruik maken, zullen we naar verwachting ook niet alle liederen uit het nieuwe Liedboek kunnen gebruiken. Daarom is het goed dat deputaten kerkmuziek de kerken goed op de hoogte houden van de ontwikkeling van het project 'Een nieuw liedboek' en de consequenties daarvan voor onze eigen bundel;
4. de ISK hanteert voor de keuze van kerkliederen dezelfde criteria als die door de GS van Leusden 1999 zijn vastgesteld.

Besluit 3:

- opnieuw deputaten kerkmuziek te benoemen en hun op te dragen
- a. de resterende liederen van het Liedboek voor de Kerken die nog niet door deputaten zijn gepresenteerd of door de synode beoordeeld te beoordelen;
 - b. bij de keus om de geselecteerde Liedboekliederen al of niet te presenteren aan de volgende synode, rekening te houden met
 1. de ontwikkeling en de verwachtingen van het nieuwe liedboek, en
 2. de samenstelling van de definitieve eigen bundel.

Gronden:

het is zaak van zorgvuldig beleid dat bij de afronding van het project duidelijk wordt welke liederen uit het Liedboek voor de Kerken wel en niet in onze erediensten gebruikt kunnen worden.

Besluit 4:

- a. de door deze synode goedgekeurde luek- en luab-liederen niet uit te geven in een nieuw kerkboek of supplement, maar deze digitaal te publiceren als lijst nieuw beschikbare liederen, en als kerken het Gereformeerd Kerkboek van 2006 vooreerst te blijven gebruiken als 'tussenbundel';
- b. verder te werken aan de gezamenlijke eigen gezangenbundel, met als gewijzigd tijdspad:
 - 2011: deputaten rapporteren over de contouren en de voortgang van het nieuwe Liedboek en geven zo mogelijk de consequenties aan voor de eigen gezangenbundel;
 - 2014: deputaten rapporteren over het resultaat van het nieuwe Liedboek en doen een definitief voorstel over onze eigen gezangenbundel;en daarbij deputaten op te dragen:
 1. de komende tijd te blijven werken conform de contouren voor die bundel zoals die door de GS Leusden 1999 zijn vastgesteld;
 2. rekening te houden met de reacties die door de synode en de kerken zijn gegeven en nog gegeven worden op de huidige lijst goedgekeurde liederen en op het voorstel t.a.v. de 41 gezangen uit het oude Gereformeerd Kerkboek;
 3. wanneer dat voor de samenstelling van de bundel gewenst is, liederen te selecteren uit het depot van nog ingezonden liederen of uit andere bronnen;
 4. indien nodig dichters en musici uit eigen kring te vragen om nieuwe liederen te schrijven voor rubrieken of thema's die in het geheel van de bundel onderbelicht blijven;

5. de aan de bundel toe te voegen liederen met redenen omkleed aan de volgende synode te presenteren;
6. duidelijk te maken dat en waarom bepaalde liederen niet in de definitieve bundel worden opgenomen.

Gronden:

1. nu we als kerken gaan meewerken aan de samenstelling van een nieuw Liedboek, is het
 - a. onverantwoord om kerkleden weer een nieuw kerkboek of supplement te laten aanschaffen;
 - b. verstandig om ons eigen project om te komen tot een nieuw kerkboek, af te ronden zo dat duidelijk is wat wij zelf hebben als we moeten besluiten of en hoe we het nieuwe liedboek gaan gebruiken;
2. juist in de afrondende fase van dit project is het goed dat de kerken als gebruikers van de bundel kunnen reageren op de samenstelling ervan, zoals op de voorstellen t.a.v. de oude 41 gezangen;
3. deze opdrachten voor de voortgang van het werk aan de nieuwe bundel staan in lijn met de opdracht van de GS Amersfoort-C 2005 'om het maken van nieuwe liederen te stimuleren' en 'waar nodig voor de evenwichtige samenstelling van de bundel ook dichters en musici uit te nodigen over een specifiek thema een nieuw lied in te dienen' (Acta art.91 besluit 3b); en met de criteria voor liederen en de contouren voor de nieuwe bundel die de GS Leusden 1999 vaststelde: 'stijl en kwaliteit', 'bruikbaar en toegankelijk voor mensen uit huidige tijd en cultuur' en 'evenwichtige bundel'.

Besluit 5:

deputaten verder op te dragen:

- a. de kerken te ondersteunen bij het in gebruik nemen van de nieuwe liederen en daarbij onder andere te wijzen op:
 1. de liturgische context (criterium 1) als 'viering' van het verbond (rapport, bijlage IX);
 2. het grote belang van de psalmen (in welke toonzetting dan ook);
 3. de ruime hoeveelheid beschikbare liederen die mogelijkheden geeft tot gebruik, maar geen verplichting daartoe inhoudt;
 4. de bedoeling van onze deelname aan de ISK en de betekenis van een nieuw Liedboek voor het oude Liedboek en onze eigen nieuwe gezangenbundel;
- b. het rapport 'Regeling Kerkmuziek' dat deputaten aan de kerken hebben aangeboden als handreiking bij aanstelling van en omgang met hen die de muzikale onderdelen van de eredienst verzorgen, onder de aandacht van de kerken te blijven brengen;
- c. in overleg met de sectie communicatie van deputaten GSP te zoeken naar mogelijkheden om de betrokkenheid van de kerken bij de afronding van het project zo veel mogelijk te bevorderen.

Besluit 6:

deputaten ook op te dragen:

- a. met deputaten eredienst van tijd tot tijd te overleggen over het werk en met hen samen te werken aan opdrachten die daarvoor in aanmerking komen;
- b. met deputaten eredienst te overleggen over samenvoeging van de beide deputaatschappen na de volgende synode;
- c. de contacten die gelegd zijn met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken te onderhouden;
- d. mee te werken aan de opdracht van deputaten GSP om te komen tot voorstellen voor de samenstelling van het Gereformeerd Kerkboek (vgl. Acta art 136).

Grond:

overleg met deputaten van Christelijke Gereformeerde en Nederlands Gereformeerde Kerken is zinvol, al zijn situaties en ontwikkelingen binnen de kerkverbanden dermate verschillend dat er moeilijk gezamenlijk een lijn gekozen kan worden.

Besluit 7:

- a. de bundels 'Opwekking' niet te gaan beoordelen als bron voor selectie volgens de werkwijze die tot nu is gevolgd voor het samenstellen van de eigen bundel;
- b. deputaten kerkmuziek op te dragen op korte termijn een beperkt aantal liederen uit de bundels Opwekking te selecteren en te toetsen op Schriftuurlijkheid en bij het maken van deze eerste selectie alert te zijn op ondermeer liederen waarin de mens met zijn vroomheid in het middelpunt staat of de onbijbelse overwinningstheologie aan het woord komt of remonstrantse invloeden zichtbaar worden;
- c. het gebruik van deze geselecteerde liederen in bijzondere erediensten en/of op bijzondere momenten in de liturgie aan de verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerken over te laten en voor de invulling van deze verantwoordelijkheid de volgende *voorlopige* handreiking te doen: uit de totale invulling van de 'psalmbriefjes' voor de erediensten (niet elke eredienst afzonderlijk) wordt voor leden en gasten duidelijk:
 1. dat de 150 psalmen de belangrijkste bron blijven voor onze gezongen omgang met God;
 2. dat we een eigen Gereformeerd Kerkboek hebben en gebruiken om samen vorm te geven aan de eredienst;
 3. dat de liederen uit de bundels 'Opwekking' naast de psalmen en gezangen gebruikt worden in bijzondere diensten of op momenten in de gewone liturgie waar- op ze wat taal en toon betreft goed passen.
- d. deputaten op te dragen verder te werken aan een *definitieve* handreiking (zowel theologisch als liturgisch) voor het gebruik van de bundels 'Opwekking' alsmede verder te werken aan een selectie van liederen die voldoen aan de onder b genoemde criteria;
- e. selectieprocedure, lijst van geselecteerde liederen en handreiking te laten evalueren door de eerstkomende reguliere generale synode.

Gronden:

1. het eigen karakter van opwekkingsliederen (muzikaal genre evenals omloopsnelheid) maakt ze ongeschikt voor hantering van de vastgestelde criteria en een selectie volgens de werkwijze die tot nu toe is gevolgd;
2. ook al vragen opwekkingsliederen een ander toetsingscriterium en een andere wijze van vrijgeven voor gebruik in de eredienst, toch blijft de noodzaak deze liederen minstens te toetsen op Schriftuurlijkheid;
3. wanneer de synode deputaten opdraagt de kerken te dienen met een selectie van liederen en een handreiking geeft voor het goede gebruik daarvan, wordt voldaan aan de bedoeling van art. 67 KO;
4. wanneer de eerstkomende reguliere synode bijeenkomt hebben deputaten en kerken ervaring opgedaan met de uitvoering en uitwerking van dit besluit inzake het selecteren en gebruiken van liederen uit de bundels 'Opwekking'. Die synode zal moeten besluiten of de gevolgde procedure een begaanbare weg is gebleken en of het verdergaan op deze weg mogelijk en verantwoord is of dat alsnog een andere procedure moet worden gevolgd.

Besluit 8:

- a. het zingen van en luisteren naar de "Psalmen voor Nu" in bijzondere diensten en/of op bijzondere momenten in de liturgie over te laten aan de verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerken;
- b. de kerken z.s.m. te dienen met een handreiking waarin

1. uitgelegd wordt waarom deze Psalmen niet geschikt zijn als bron voor selectie van liederen t.b.v. onze bundel;
2. aangegeven wordt hoe de kerken zelfstandig gebruik kunnen maken van deze Psalmen.

Gronden:

1. de Psalmen voor Nu gaan terug op Gods Woord en de kerken hebben meerdere malen het belang benadrukt dat de Psalmen in de eredienst gezongen blijven worden;
2. vrijgeven voor incidenteel gebruik in de eredienst impliceert niet per definitie dat deze Psalmen altijd gezongen dienen te worden. Deze Psalmen kunnen in de eredienst ook gebruikt worden om ze te laten uitvoeren.

Bespreking

De eerste ronde van de bespreking van de algemene voorstellen vindt plaats op 6 juni, op 21 juni vindt de besluitvorming plaats. Aanwezig zijn geweest de deputaten P. Bareman, ds. P. van de Berg, D.J. Boer, zr. M.J.G. Douma, B.G. Droogsma, H. Ophoff, ds. Joh. A. Schelling en ds. H. van Veen.

De voorzitter ds. Schelling leidt de bespreking in. Er zit muziek in de kerk, en dat is goed. Een zingende kerk heeft en uitnodigende uitstraling. Vanaf 1993 is er steeds meer muziek bijgekomen, denk aan het Liedboek, de liederen uit eigen kring, de bundel 90 gezangen. Maar in de loop van die 15 jaar zijn ook nieuwe vragen op ons afgekomen.

De hoofdzaak van het voorstel van deputaten is eigenlijk deze. Nu zou het eindpunt bereikt zijn, met een definitieve bundel in 2011. Nu er een nieuw Liedboek op stapel staat is het naar het oordeel van deputaten verstandig daar even op te wachten. Om te voorkomen dat er weer een tijdelijke bundel bij zou komen stellen deputaten voor de nu vrij te geven liederen alleen digitaal ter beschikking te stellen. Verder zien deputaten goede mogelijkheden om in het project van het ISK te participeren. De toetsingscriteria die daar gehanteerd worden zijn feitelijk dezelfde als die de GK hanteren. Wat dat uiteindelijk voor een bundel op zal leveren valt nu nog niet te zeggen. Vandaar dat deputaten voorstellen om het werk gewoon af te maken. We blijven bezig met selecteren. Uit die selectie zal dan, indien nodig, een eigen bundel samengesteld kunnen worden. Het is goed om dit punt even te markeren. De suggestie is wel gewekt dat alle liederen die we nu hebben in de nieuwe bundel zouden komen. Dat is onjuist. Er komt een lijst met goedgekeurde liederen, en er zal een evenwichtige bundel verschijnen.

Apart staat hij even stil bij het overlijden van br. Kisteman, jarenlang de secretaris van het deputaatschap en een van de stuwende krachten. Zijn werk wordt met grote dankbaarheid herdacht.

Liedboek

De omgang van de GK met het Liedboek in de afgelopen jaren verdient volgens een aantal sprekers geen schoonheidsprijs. Het is inmiddels duidelijk dat we geen gezangen uit het Liedboek zullen mogen selecteren voor onze eigen bundel. Waarom dan toch doorgaan met selectie van deze liederen. Is het dan niet beter om het LvdK integraal te aanvaarden, met eventueel een lijst van gezangen die beter niet gezongen kunnen worden?

Wat betreft het nieuwe Liedboek – is het verstandig om daar in te stappen? De samenstelling van de mensen die daarvoor gaan selecteren is erg breed. Is het niet te verwachten, bijna met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, dat ook hier een bundel uit zal komen die in zijn totaliteit niet aanvaardbaar is? Waarna weer een moeizaam proces op gang zal moeten komen van selecteren en onderhandelen? Voordat we in het project stappen zou helder moeten zijn of de kerken verplicht worden het geheel te aanvaarden of een eigen selectie mogen maken. Wat is de verhouding tussen het oude en het nieuwe? Een groot aantal liederen hebben mensen zich nu eigen gemaakt. Worden die nu straks weer afgeschafte als ze geen plek krijgen in het nieuwe Liedboek?

Het lijkt op deze manier ook enigszins een eindeloos project te worden. Gestart in 1993, daarna kwamen de aanvullingen, en nu is er weer een nieuw project waarop gewacht moet worden. Hoe waarschijnlijk is het dat, zoals gepland, inderdaad in 2012 de nieuwe bundel er is? Is het niet verstandiger de eigen route maar te volgen? In 2014 zal er ongetwijfeld wel weer wat nieuws op de markt zijn dat eventueel uitstel rechtvaardigt. Is het geen tijd om te stoppen? Je hoeft toch ook niet alles te zingen in de kerk?

Wordt de beoordeling van de laatste liederen uit het eerste Liedboek, zoals deputaten voorstellen, geen achterhoedegevecht? De bundel is bijna exit – en wij gaan nog selecteren. Wat is de zin daarvan? Anderen pleiten voor een actieve deelname aan het nieuwe. Al te lang hebben de GK een eigen route afgelegd die ons isoleert van andere kerken.

Route

Sommigen vinden dat door de voorstellen er een brij ontstaat, waardoor niemand meer helder heeft waar we mee bezig zijn. Het onderwerp heeft al veel ellende in de kerken opgeleverd, terwijl het het mooiste is wat de gemeente kan doen: Gods eer bezingen. Is deze route nog langer begaanbaar? Hoe klinkt in de voorstellen door wat de GS Zuidhorn uitsprak, nl. dat de prioriteit in de eredienst dient te liggen bij het zingen van Psalmen? We zien om ons heen dat dat lang niet overal meer functioneert. Is het niet verstandig op dit punt opnieuw een signaal af te geven? Wanneer er gesproken wordt over de contouren van een nieuwe bundel is het dan niet zinvol eens te kijken naar welke gezangen wel en welke niet gezongen worden? Naar de waarneming van de spreker vallen er een redelijk aantal af dan. Dat geeft mogelijk weer ruimte voor andere liederen. Hoe beoordeel je 'evenwichtigheid'? Kan dat inhouden dat, wanneer een bepaalde categorie ondervertegenwoordigd is, er alsnog aanvullingen komen? Wat betreft de 41 gezangen – is het echt nodig de parallelliederens uit het Liedboek vrij te geven? Deze versies zijn zo bekend, is het echt nodig om ook deze vertrouwde liederen te vervangen?

Antwoord deputaten

De angst die ter vergadering hoorbaar is over de inhoud van het nieuwe Liedboek wordt door deputaten niet gedeeld. De nota die ten grondslag ligt aan de samenstelling geeft goede hoop. Het is juist de orthodoxe kern van de deelnemende kerken die hierin actief is en die graag een tegenwicht wil bieden tegen de nieuwe, vaak sterk evangelisch gekleurde, kerkliederen. Bovendien kunnen we, wanneer we zelf in het bestuur zitten, ook eigen knowhow inbrengen. De stichting staat wat dat betreft, zo is uit de contacten wel gebleken, positief voorgesorteerd. Het is ook daadwerkelijk de planning dat de zaak in 2012 rond is. Er ligt een strak werkschema, waar tot op heden iedereen zich aan houdt. Via werkgroepen op deelterreinen worden besluiten voorbereid. In die werkgroepen nemen tot op heden drie leden van de GK deel. Wordt het bestaande Liedboek vervangen? Nee, dat blijft gewoon bestaan, net als de Psalmberijming van 1773 nog bestaat, of de Hervormde Bundel van 1938. Wat betreft besluit 3 – het is wat lastig om iets wat in zich onhelder is helder te maken. De opdrachten die hier aan deputaten worden gegeven behelzen een afmaken en polijsten van wat door eerdere synoden is besloten. Het is alleen een opdracht aan deputaten en raakt verder de kerken niet. In de finale afweging is het nodig om ook de liederen uit het Liedboek die overeenkomen met de 41 gezangen te betrekken. Die moeten vrijgegeven zijn willen deputaten ze kunnen gebruiken voor een latere selectie. Hetzelfde geldt het vraagstuk van de evenwichtigheid. Bij de vaststelling van de definitieve bundel kan inderdaad blijken dat een genre ondervertegenwoordigd is. Dat kan er toe leiden dat opdracht wordt gegeven op voor een concreet moment in het kerkelijk jaar een lied te schrijven. Benadrukt wordt dat de gemeenten in de tussentijd niet opgepadeld worden met allerlei tussenbundels. Feitelijk wordt de lijst gecompleteerd waaruit uiteindelijk geput zal worden. Vandaar ook dat deputaten voorstellen ook nu al de nu vrij te geven liederen niet meer apart uit te geven maar slechts ter beschikking te stellen via digitale kanalen. De idee dat we maar door blijven gaan – en dat er altijd wel weer nieuwe redenen is voor uitstel is zeer goed voorstelbaar. Maar in de besluitvorming zit nu een duidelijke eindterm. Het valt niet te verwachten dat er nog iets anders zal komen dan het Liedboek wat tot vertraging zal leiden. Wat betekent een brede bundel. Niet dat iedereen en alle gemeenten die in zijn totaliteit moeten zingen. Terecht is aandacht gevraagd voor de prioriteit van de Psalmen. Deputaten hebben dat een en ander maal onderschreven. Maar het geven van prioriteit aan de Psalmen staat volstrekt los van het aantal liederen dat een synode vrijgeeft. Het gaat om het gebruik van die liederen. Wat een brede bundel wel betekent is dat ze niet alleen in de kerk, maar ook thuis en op de scholen gebruikt kan worden om zo samen een nieuwe liederenschat voor de komende jaren op te bouwen. Vanuit de commissie Drenthe, die deputaten heeft begeleid, wordt er nog met nadruk op gewezen dat 90% van wat deputaten voorstellen rechtstreeks af te leiden valt van opdrachten van vorige sy-

noden. Daar zijn lijnen uitgezet waar ook wij ons als vergadering aan hebben te houden. Het zijn de kerken die hiertoe eerder besloten hebben, dat vraagt loyaliteit van deze vergadering aan die besluiten. Wanneer (leden van) deze vergadering bezwaren hebben tegen die lijnen, hadden ze dat in een eerder stadium via een revisieverzoek aan de orde moeten stellen.

Het is een punt dat bij de stemming over afzonderlijke liederen nog een enkele maal terugkomt. De preses roept de vergadering enkele malen op om de individuele liederen te beoordelen op de criteria die eerdere synoden hebben vastgesteld en niet tegen of voor te stemmen vanwege andere argumenten, bijvoorbeeld een argument als: er zijn al genoeg liederen.

Een eventueel aanvaarden van het nieuwe Liedboek, tenslotte, betekent niet dat we af zijn van het probleem van meerdere bundels mee naar de kerk. Immers, in ons Kerkboek staan ook onze formulieren en belijdenissen. Het is onwaarschijnlijk dat deze in een uitgave zullen komen. Dat biedt dan meteen de mogelijkheid om naast het Liedboek eventueel ook zelf nog met bepaalde liederen te komen. Wanneer we spreken over de inhoud van het Liedboek – we kunnen invloed uitoefenen op de inhoud, maar het gebruik is over te laten aan de plaatselijke kerken. Daar kan besloten worden, om maar en voorbeeld te noemen, om wel of geen gebruik te maken van responsieteksten die opgenomen zullen worden. Deputaten willen hier niet te veel treden in de plaatselijke liturgische vormgeving.

Besluitvorming

Op zaterdag 21 juni gaat de vergadering over tot besluitvorming. Er wordt een aantal amendementen ingediend. Ds. Boersma stelt voor om aan besluit 2 een grond 4 toe te voegen. Wanneer de uitgangspunten van de ISK zo overeenkomen met die van de GK is dat een reden te meer om in te stappen. Verder vraagt hij uitbreiding met een vijfde grond, waarin het project wordt vergeleken met het gezamenlijk optrekken rondom de Nieuwe Bijbelvertaling.

Ds. Burger stelt voor om de selectie uit het oude Liedboek voorlopig op te schorten. Br. N.M. Kramer stelt per amendement voor om het aantal liederen dat een plaats zal krijgen in de definitieve bundel te beperken tot 300. Ds. Van Wijnen tenslotte wil in Besluit 5 een verwijzing opnemen naar de uitspraak inzake de Psalmen van de GS van Zuidhorn.

Deputaat Van de Berg gaat in op de voorstellen en amendementen. Hij schetst nog kort even de plaats waar we staan in het traject. We koersen in de eerste plaats af op een nieuw Liedboek, intussen gebruiken we als GK de tussenbundel uit 2006 en tot slot hechten deputaten de rafeltjes af die nog zijn overgebleven bij de selectie van liederen uit het Liedboek. Hieruit vloeit dan logischerwijs voort dat deputaten het amendement Burger ontraden.

Wat betreft het nieuwe Liedboek, het eerste amendement van ds. Boersma kunnen deputaten overnemen. Zij zien dat als een versterking van de argumentatie. Het tweede amendement nemen ze niet over. De projecten zijn te ongelijksoortig om op deze wijze naast elkaar gezet te worden.

Het amendement Van Wijnen nemen deputaten ook niet over. Wel zal de opmerking meegenomen worden in de brief over de nu vrij te geven liederen.

Een limitering van het aantal zoals voorgesteld wordt raden deputaten ten sterkste af. Dat zou niet in lijn zijn met de besluiten die eerdere synoden genomen hebben. Een soortgelijk voorstel is eerder in stemming geweest en afgewezen. Het is daarom onjuist om zo'n voorstel, zonder dat vanuit de kerken revisie is gevraagd, opnieuw in stemming te geven. Bovendien is de gedachte erachter, nl. dat je dan de Psalmen de belangrijke plaats geeft die hen toekomt, een onjuiste. Ook met 300 liederen kunnen de Psalmen geheel in de vergetelheid raken. Hier ligt een taak voor de liturgie en de kerkenraad, niet een taak voor de synode.

Na deze beantwoording trekken Boersma en Kramer hun amendementen in, evenals ds. Burger. Ds. Van Wijnen neemt genoeg met de toezegging dat zijn punt meegenomen zal worden in de brief aan de kerken.

Hierna geeft de preses de besluiten afzonderlijk in stemming. Besluit 2 wordt genomen met 1 stem tegen en 1 onthouding, Besluit 3 met 1 tegen. De Besluiten 4, 5 en 6 worden met algemene stemmen genomen.

Bespreking Opwekking

Op 13 september wordt de bespreking voortgezet over de nog te nemen besluiten inzake Opwekking en Psalmen voor Nu. Besluitvorming vindt plaats op 10 oktober.

Deputaat Schelling merkt op dat we bij Opwekking met een heel andere categorie liederen te maken

hebben dan we in ons kerkboek hebben. De bundels zijn daarom geen bron voor selectie. Maar er zijn tal van liederen die in bijzondere situaties goed te gebruiken zijn. De overgrote meerderheid voldoet ook aan het criterium 'schriftuurlijkheid'. Deputaten zijn van mening dat de plaatselijke kerken in staat zijn om te kunnen beoordelen of ze een plek kunnen krijgen in de eredienst. Door hiervoor als synode een aantal aanbevelingen mee te geven voldoen we aan het in art. 67 KO bepaalde.

De brs. De Boer en Pool dienen een tegenvoorstel in. De Koersbepaling laat volgens hen al de ruimte om liederen buiten de selectie in voorkomende gevallen te gebruiken. Deputaten hebben hun opdracht voltooid door nu uit te spreken dat Opwekking geen bron is voor toetsing van liederen voor ons kerkboek. Verdere besluitvorming is dan ook niet nodig. Maar nu deputaten toch verder gaan stellen ze voor om niet te uit te spreken dat het gebruik van Opwekking aan de plaatselijke kerken wordt over gelaten maar om de gedragslijn die we tot dusver volgden ten aanzien van de liederenselectie ook hier toe te passen. We zullen de kerken moeten dienen met een gezamenlijke toetsing, die wellicht lastig maar niet onmogelijk is.

Er zijn mooie liederen, met sterke accenten, die zeker gezongen kunnen worden in de kerken. De theologie van de overwinning is overheersend, alsof gelovigen die overwinning voor de jongste dag al in handen hebben. Deputaten hebben zich onvoldoende geconfronteerd met de kritiek daarop van binnen en buiten de kerken. Krijgen de elementen van zonde, lijden, sterven en genade voldoende plek? En de presentatie is sterk op emotie gericht. Al zingend kom je in een bepaalde stemming, een soort trance. Voordat we Opwekking vrijgeven zullen we over deze dingen wel meer moeten zeggen.

In de bespreking wordt enerzijds opgemerkt dat de aanbevelingen van deputaten voldoende waarborg bieden om de verantwoordelijkheid bij de plaatselijke kerken te leggen. Daar bestaat kennis over de gemeente. Hoe representatief zijn wij als synode? Ook het bezwaar van de eenzijdigheid wordt niet gedeeld. Ook de noodzaak van de aanbevelingen wordt betwijfeld. Anderen wijzen op het proces van toetsing van de afgelopen jaren. Als we zo'n traject ingaan voor Opwekking, waar beginnen we dan aan? Zeker als je de toch wel hoge "omloopsnelheid" van veel liederen en de alsmaar uitdijende bundels in rekening brengt. Wel moeten we werken met aanbevelingen, want in veel liederen komt de "mens er vaak te goed af".

Anderzijds wordt opgemerkt dat we zijn gebonden aan de synode-uitspraken over de samenstelling van ons kerkboek. Het is inconsequent dat we allerlei liederen hebben getoetst en dat voor Opwekking niet doen. Er is verbazing dat het uitgangspunt voor toetsing hier wordt verlaten terwijl dat hier juist van toepassing zou moeten zijn. Afwijzing van Opwekking is niet aan de orde, maar om alles nu maar vrij te geven gaat te ver. Als ambtsdragers zijn we gebonden aan Schrift en Belijdenis. Kunnen we in de liederen ruimte geven voor remonstrantse invloeden, die we in de preek weren? Hoe gaan de aanbevelingen werken? Arme dominees en liturgiecommissies die straks moeten uitleggen waarom het ene lied wel kan en het andere niet. Laten we elkaar helpen met een concrete handreiking.

Bij de tweede besprekingsronde, gehouden op 10 oktober, zijn aanwezig de deputaten Van de Berg, Boer en Van Veen.

Br. Pool dient een enigszins aangepaste versie in van het voorstel dat in de eerste ronde samen met br. De Boer was ingediend.

Ds. Van der Laan stelt voor de aanbevelingen in het deputatenvoorstel te laten vallen. De formuleringen van de Koersbepaling zijn voldoende om een verantwoord gebruik in de kerken mogelijk te maken.

Ds. De Graaff stelt voor om alsnog met een beperkte selectie te komen en daarvoor deputaten mandaat te geven.

Brs. Walinga e.a. missen in het voorstel De Graaff besluitvorming over de selectielijst door de synode. De preses merkt dienaangaande op dat hun voorstel leidt tot een verlengde synode. Maar na alle discussies moeten we ook eens zeggen: "genoeg gepraat." Deputaten zijn zeer wel in staat om aan te geven wat mooi is om te zingen.

In de discussie gaat het niet zozeer over inhoudelijke bezwaren tegen Opwekking. Er staan al liederen van dat genre in ons kerkboek. Toetsing kon toen kennelijk wel. Waarom nu niet? De discussie gaat vooral over hoe we elkaar als kerken kunnen vinden in een gemeenschappelijke aanpak. Als deputaten niet in staat zijn met een selectie te komen, hoe kunnen we dat dan wel aan de plaatselijke kerken overlaten?

Ds. De Graaff pleit ervoor om op korte termijn met een selectielijst te komen van liederen die in de kerken te gebruiken zijn. Dat is wat anders dan een voorbeeldlijst zoals deputaten voorstellen. Een selectielijst beoogt niet-geselecteerde liederen uit te sluiten. Op langere termijn zouden deputaten een handreiking moeten geven voor het gebruik van Opwekking, aangevuld met een meer uitgebreide selectie.

Anderen vragen zich af of we de inmiddels gegroeide praktijk nog kunnen ombuigen. Er zijn ontwikkelingen in de kerken waar we geen greep op hebben en waarbij we er zeker niet vanuit kunnen gaan dat we iets centraal kunnen regelen.

Deputaten benadrukken nogmaals dat ze niet voorstellen alle bundels van Opwekking vrij te geven. Ze hebben op grond van de opdracht van Amersfoort-Centrum de bundels bekeken en constateren dat er liederen zijn die zeer bruikbaar zijn in bijzondere diensten en bij bijzondere situaties. Maar de bundels lenen zich niet voor een algehele toetsing ten behoeve van de samenstelling van ons kerkboek. Deputaten hebben hun vragen bij een selectielijst. Dat gaat volgens hen niet werken. Daarom stelden ze juist een voorbeeldlijst voor. Met zo'n lijst achten ze de kerkraden in staat om verantwoorde keuzes te maken. Wel achten ze het mogelijk om met een lijst te komen van liederen die voldoen aan het criterium "schriftuurlijkheid". Dat geldt voor het merendeel van de liederen. Wordt de wens om te regelen door een synode niet te veel ingegeven door angst? Zouden kerkenraden, in trouw aan bijbel en confessie, echt verkeerd kiezen? Moeten we de kerken, en in het bijzonder onze jongeren, niet leren hier verantwoord mee om te gaan?

De Graaff bestrijdt dit. We moeten niet de verantwoordelijkheid bij de plaatselijke kerk of de liturg leggen, maar met elkaar op grond van art. 67 KO afspraken maken en ons daaraan ook houden. Deputaten krijgen wat hem betreft mandaat om een positieve lijst te produceren. De volgende synode kan dan evalueren hoe het gebruik daarvan zich heeft ontwikkeld.

Walinga c.s. achten dit geen goede weg. Het is belangrijk genoeg om hiervoor als synode nog een keer terug te komen.

Bij de stemming wordt het amendement Van der Laan verworpen (24 tegen, 5 voor, 5 onthoudingen). Ook het voorstel van deputaten haalt het niet (11 voor, 18 tegen, 5 onthoudingen). Het tegenvoorstel Waling/Tiekstra/Kooistra wordt ook verworpen (26 tegen, 6 voor, 2 onthoudingen). Het voorstel De Graaff/Verkade haalt de eindstreep (27 voor, 6 tegen, 1 onthouding). Hiermee komt het voorstel van br. Pool niet meer in stemming.

De preses constateert dat de synode hiermee ruimte heeft gegeven voor het gebruik van liederen uit de bundels Opwekking. Laten we bij die ruimte plaatselijk met elkaar goede afspraken maken.

Psalmen voor Nu

Bij het project Psalmen voor Nu (PvN) ligt het anders dan bij Opwekking. Hier gaat het om een eigentijdse vertaling van de Psalmen. Dit project komt daarmee tegemoet aan de wens om de psalmen in ere te houden in de liturgie. Maar of ze daar in totaliteit bruikbaar voor zijn? Lang niet allemaal, sommige zijn alleen geschikt om naar te luisteren.

De een ziet de noodzaak van toetsing niet, temeer daar het hier gaat om een compleet project, dat nog niet is afgerond. Er wordt voor gepleit nu al direct de PvN ruimhartig vrij te geven. Het deputatenvoorstel is wel erg "zuinig" geformuleerd. Anderen wijzen er op dat we ook de berijmde Psalmen toetsen. Waarom zou dat voor PvN niet nodig zijn?

Ds. Van der Jagt, gesteund door br. Pool, stelt voor nu het project als geheel niet vrij te geven.

Deputaten komen met een aangepast voorstel, waarin het gebruik van PvN over wordt gelaten aan de plaatselijke kerken. Daarnaast zal in een handreiking worden uitgelegd dat PvN niet geschikt is als bron voor selectie van liederen ten behoeve van ons kerkboek en aangegeven worden hoe de kerken zelfstandig gebruik kunnen maken van deze psalmen.

Het deputatenvoorstel wordt daarop aanvaard met 24 stemmen voor en 10 tegen. Daarmee komt het tegenvoorstel Van der Jagt/Pool niet meer in stemming.

Decharge

Deputaten kerkmuziek worden gedechargeerd van het vele werk dat is gedaan. Br. Kisteman, die

vele jaren lid van het deputaatschap was, is al eerder door onze God ontheven van zijn aardse taak. Hij mag nu al delen in de hemelse liturgie. We zien met elkaar uit naar het moment dat dat ons aller deel mag worden.

Artikel 65

10-10-2008

Benoeming deputaten kerkmuziek

Op voordracht van het moderamen benoemt de synode de volgende deputaten kerkmuziek:

<i>Primi</i>	<i>afredend</i>	<i>secundus:</i>
P. Bareman, Zwolle	2014	M.A. de Niet, Groningen
P. van den Berg, Staphorst	2014	
D.J. Boer, Hoevelaken	2011	
Mevr. M.J.G. Douma, Amersfoort	2017	
B.G. Droogsma, Almelo	2011	
H. Ophoff, Dalfsen	2011	
Joh. A. Schelling, Venlo (s)	2011	
H. van Veen, Zuid-Scharwoude	2011	

Artikel 66

21-06-2008

Vaststelling liederen in tweede lezing

Voorstel: commissie Drenthe

Materiaal:

1. brief van de kerk te Nieuwleusen d.d. 13 februari 2007 met het verzoek:
 - a. om te elimineren uit de lijst vrijgegeven liederen de liedboekliederen 7, 19, 132 en 324;
 - b. om uit het Gereformeerd Kerkboek-2006 niet in tweede lezing vrij te geven: Gz. 21, 51 en 171.

Besluit:

- a. de 55 liederen uit het Liedboek voor de Kerken die door de GS Amersfoort-Centrum 2005 in eerste lezing zijn goedgekeurd, in tweede lezing goed te keuren;
- b. de 49 liederen uit eigen kring en uit andere bronnen die in eerste lezing zijn goedgekeurd door de GS Amersfoort-Centrum 2005 en zijn uitgegeven in het nieuwe Gereformeerd Kerkboek, in tweede lezing goed te keuren en vrij te geven voor gebruik in de eredienst;
- c. de ingebrachte bezwaren tegen een aantal concrete liederen af te wijzen.

Gronden:

de GK te Nieuwleusen heeft niet overtuigend kunnen aantonen dat de genoemde liederen on-schriftuurlijk waren of in strijd met de andere criteria (zie rapport).

Het besluit is met 1 stem tegen en 1 onthouding genomen. De leden van de synode van Amersfoort-Centrum blijven buiten stemming.

Artikel 67

06-06-2008

Verzoek stoppen met verdere selectie liederen

Voorstel: commissie Drenthe

Materiaal:

1. Acta Generale Synode Amersfoort-Centrum 2005, art 91, besluiten 2 – 4;
2. brief van de Gereformeerde Kerk te Ten Boer, d.d. 3 juli 2006. De raad heeft besloten Acta GS Amersfoort-C 2005, art. 91, besluiten 2, 3 en 4, vooralsnog niet als bindend te aanvaarden. De raad voert daarvoor de volgende motieven aan: de éénheid binnen de kerken staat onder druk en dreigt te verdwijnen. Het gevaar is reëel dat in veel kerken binnen ons kerkverband de psalmen in de eredienst worden verdrongen door de gezangen en liederen. Veel liederen zijn niet geschikt voor gebruik in de eredienst. In veel liederen is sprake van een evangelische tendens. De raad komt met zijn reactie omdat de GS Amersfoort-C daar in besluit 7 naar vroeg en vraagt nu aan de synode te luisteren naar de vele brieven met verzoeken om het selecteren te stoppen of het aantal nieuwe liederen te beperken.

Besluit:

niet te voldoen aan dit verzoek om verdere liedselectie te stoppen.

Gronden:

1. de motivatie van haar verzoek legt de GK te Ten Boer voornamelijk in door haar ten tijde van de GS Amersfoort-C gesignaleerde onvrede (de 'vele' brieven). Die synode geeft in grond 4d, onder besluit 2, blijk weet te hebben van deze gevoelens. Zij geeft als tegenargument aan "Bekend is echter ook dat kerken en kerkleden dankbaar van de beschikbaar gekomen schat aan liederen gebruik maken en daarbij zorgvuldig omgaan met de gevoelens die binnen de gemeente leven." De kerkenraad te Ten Boer gaat echter niet op dit en andere in de gronden gegeven argumenten in. Dat neemt niet weg dat in de besluitvorming over de kerkmuziek de overwegingen van de raad meegenomen zullen worden;
2. over de specifieke zaak van het 'evangelicale' lied heeft de GS Amersfoort-C 2005 geen besluit genomen, waartegen de argumenten van de GK te Ten Boer als revisieverzoek zouden kunnen dienen. De overwegingen van de raad zijn van dien aard dat ze in de verdere besluitvorming over de kerkmuziek een eigen plaats verdienen in de overwegingen van deze synode. Deze overwegingen van de GK te Ten Boer hoeven deze synode dus niet te blokkeren om de voorziene afronding van liedlijst en bundel af te werken.

Bespreking

Namens de commissie Drenthe licht ds. Boersma het voorstel kort toe. Formeel is het verzoek niet ontvankelijk aangezien Ten Boer nergens ingaat op een besluit van de GS Amersfoort-Centrum 2005. Toekenning van het verzoek zou alle verdere besluitvorming over dit onderwerp blokkeren en pardoos een traject van jaren stopzetten. Daarvoor is de argumentatie te mager en teveel gebaseerd op onzekerheid en twijfel. Maar een louter formele afwijzing onderkent niet dat wat Ten Boer aanroert door meerderen gevoeld wordt. Daarom is besloten toch een korte inhoudelijke argumentatie te geven.

Dat blijkt ook uit de bespreking zelf. Voor een aantal broeders is de brief uit het hart gegrepen. Het belang van het zingen van de Psalmen kan niet onderschat worden. Maar een stopzetten zoals Ten Boer vraagt is inderdaad onmogelijk. Om deze gevoelens vanuit de vergadering een plek te geven en Ten Boer voluit te honoreren wordt de laatste zin in grond 1 toegevoegd. Met andere woorden: hetgeen Ten Boer naar voren brengt zal door de vergadering bij het vervoltraject dat nog te gaan is meegenomen worden.

Het besluit wordt met algemene stemmen genomen.

Artikel 68

05-09-2008

Goedkeuring in eerste lezing Liedboekliederen

Voorstel: commissie Drenthe plus

Materiaal:

1. rapport deputaten kerkmuziek, bijlagen III en IV;
2. rapport commissie Drenthe van de toetsing door de leden van de synode, zie Bijlage 5.5
3. werkplan kerkmuziek.

Besluit:

1. conform het advies van de commissie Drenthe zonder aparte bespreking de volgende liederen goed te keuren in eerste lezing: 22, 33, 35, 67, 71, 85, 88, 100, 105, 108, 112, 121, 129, 150, 156, 158, 168, 193, 194, 196, 216, 218, 224, 226, 235, 236, 237, 244, 246, 249, 286, 306, 326, 330, 349, 364, 375, 410, 426, 428, 431, 443, 445, 453, 455, 462 en 488b;
2. de volgende liederen uit het liedboek, die ook reeds een plek hebben in de 41 gezangen in het kerkboek, zonder aparte bespreking, goed te keuren in eerste lezing: 182, 258, 303, 304, 383, 390, 399, 401, 449, 451;
3. na bespreking per lied in eerste lezing goed te keuren de liederen 147, 187, 200, 242, 301, 334, en niet vrij te geven de liederen 37, 41, 86, 197, 331, 406, 484.

Bespreking

Bij de bespreking zijn van deputaten aanwezig P. Bareman, ds. P. van den Berg, D.J. Boer, mw. M.J.G. Douma en ds. H. van Veen.

De commissie Drenthe licht het voorstel nog even toe. Volgens het werkplan kerkmuziek zijn de opmerkingen vanuit de vergadering gebundeld. Dat leidde tot een flink aantal liederen dat zonder verdere bespreking kan worden behandeld en een ruime 20 die apart besproken zal worden. Van deputaten is ook een schriftelijke reactie binnengekomen op de gemaakte opmerkingen.

Deputaten gaan plenair nog even in op een enkele opmerking. Zo is voor een aantal synodeleden de achtergrond van een dichter soms reden een lied af te wijzen. Maar vorige synoden hebben helder uitgesproken dat een lied op zijn eigen inhoud beoordeeld dient te worden. Een tweede punt betreft de piëtistische toonzetting van een aantal liederen. Deputaten dringen er op aan onderscheid te maken tussen het piëtisme als theologisch kerkhistorische stroming en wat meer nadruk op het gevoel dan wij misschien gewend zijn. God dient centraal te staan, zeker, maar het gevoel speelt een natuurlijke rol in ons leven. Denk ook aan de Psalmen, waar ook veel gevoel in voorkomt.

Hierna komen de afzonderlijke liederen in bespreking. De synode besluit de gedragslijn van de vorige synode aan te houden: 75% van de vergadering moet instemmen wil een lied goedgekeurd worden.

LvdK 37

Dit is een berijming van een profetie die in de specifieke situatie van Israël een plek had. Dat kun je niet zomaar overzetten naar het Nederland van nu. Deputaten wijzen echter op de Psalmen, die ook vaak in eerste instantie een plek hebben binnen de context van die tijd – en die we nu vrijmoedig doorvertalen naar nu. We zijn vreemdeling op aarde maar leveren wel een bijdrage voor de samenleving. In deze context kan het lied een goede plek krijgen in de eredienst.

Het lied wordt niet goedgekeurd, er zijn 11 stemmen voor.

Lied 41

Er wordt kort stilgestaan bij de mogelijkheid dat het lied wordt geïnterpreteerd als stonden de kerken achter de beweging "Christenen voor Israël". En, en dat geldt meerdere liederen, wie vraagt van ons als christenen in 2008 Oudtestamentische berijmingen te zingen? Hoe je het ook wendt of keert, de

huidige lezer zal bij Israël denken aan het Israël van nu. Door verplaatsing in het tijdvak krijgen dezelfde woorden een volstrekt andere betekenis. Daar moeten we ons echt rekenschap van geven. Deputaten wijzen echter op vers 5, waarin duidelijk weerklinkt dat de volken God zullen eren, aansluitend bij de gedachte van een schare die niemand tellen kan. Bovendien komt het thema rondom de redding die uit de Joden is duidelijk terug in het Nieuwe Testament, denk aan Joh. 4, 22.

Het lied wordt niet goedgekeurd, er zijn 10 stemmen voor.

Lied 86

Een aantal afgevaardigden acht dit lied langdradig en moeilijk liturgisch inpasbaar. Anderen wijzen er op dat er ook een beroep gedaan mag worden op de deskundigheid van de plaatselijke predikant en diens liturgisch bewustzijn. Deputaten onderstrepen dat laatste. Laten we niet vergeten dat we als deputaten, resp. synode met de samenstelling van een bundel faciliterend bezig zijn. De in het lied aangesneden thematiek is verder weinig aan de orde.

Het lied wordt niet goedgekeurd, er zijn 18 stemmen voor.

Lied 147

Er wordt gevraagd of de uitdrukking 'uit 's Vader schoot terneer' wel als schriftuurlijk kan worden aangemerkt. Laten we in de relatie met met name de moslims in ons land scherp letten op uitdrukkingen rondom het thema van de drie-eenheid. Anderen wijzen er juist op dat het lied een onderbelicht aspect van het leven van Jezus op aarde laat zien: zijn gewone mens zijn. Ook is prachtig de verwoording van de vernieuwing naar het beeld van Christus. Deputaten antwoorden richting de eerste opmerking dat het lied bestemd is voor een gemeente die het wonder van de vleeswording bezingt. Dat heeft een proclamatisch karakter. Laten we dat wonder in deze wereld blijven omarmen.

Het lied wordt met 29 stemmen voor goedgekeurd.

Lied 197

Is de tekst hiervan niet wat te archaisch? Anderen zien het als een prachtig Paaslied. Christus triomfator verschijnt uit de hemelen om de graven te openen. Het lied staat in een bekende iconologische traditie. We moeten hier niet de hel uit het Apostolicum in willen lezen. Beschreven wordt de nederlaag van de duivel.

Het lied wordt niet goedgekeurd met 18 stemmen voor.

Lied 406

Dit lied stuit bij een aantal afgevaardigden op heftige bezwaren. Met name regel 2 van het eerste couplet moet het ontgelden. De hele inzet van het verbond zoals beschreven in bijvoorbeeld het boek Deuteronomium: Kies dan het leven wordt hier onderuit gehaald. Het is bovendien een onjuiste tegenstelling die gemaakt wordt.

Deputaten gaan niet overstag. Er ligt een sterk accent, dat is waar. Maar het is wel goed om te zingen tegenover de mensen die uitsluitend omdat ze er beter van denken te worden geloven.

Het lied wordt niet goedgekeurd met 7 stemmen voor.

Lied 484

Als bezwaar wordt aangegeven dat er een te gemakkelijke een-op-een relatie wordt gelegd tussen onze levensweg en Christus' levensgang. Anderen merken op dat juist het toezeggend karakter van de belofte in vers 4 prachtig bezongen wordt. In de Bijbel zijn ook duidelijke verwijzingen te vinden, denk aan Jezus' opmerking dat de knecht niet meer is dan de meester.

Het lied wordt niet goedgekeurd, met 19 stemmen voor.

Overige liederen

Een aantal liederen wordt niet plenair besproken. Hetgeen daarover gezegd is in de schriftelijke stukken volstaat voor de leden. Dat geldt de volgende liederen:

- Lied 187 - goedgekeurd met 28 stemmen voor
- Lied 200 - goedgekeurd met 27 stemmen voor
- Lied 242 - goedgekeurd met 30 stemmen voor
- Lied 301 - goedgekeurd met 24 stemmen voor
- Lied 331 - niet goedgekeurd met 11 stemmen voor
- Lied 334 - goedgekeurd met 28 stemmen voor

Doublures

Er staat een aantal gezangen uit het Liedboek op de lijst die ook voorkomen – zij het soms in net iets andere bewoordingen – in de bundel 41 gezangen. Deputaten geven aan dat zij graag vrijgave van deze liederen hebben, zodat bij de uiteindelijke samenstelling van de bundel gekozen kan worden voor de beste variant. Niet vrijgeven zou immers betekenen dat we gebonden zijn aan ‘onze’ versie. Bovendien kunnen deze liederen dan goed dienst doen in gemeenten die een samenwerkingsverband zijn aangegaan.

Een aantal afgevaardigden pleit er voor, nu er toch al zoveel op de schop gaat, de 41 te behouden. Vooral ouderen kennen deze teksten uit hun hoofd. Ga je nieuwe versies invoeren dan is men opnieuw afhankelijk van beamer of een ander boek. Het verschil is vaak gering tussen beide versies – kom hen dus een beetje tegemoet.

Doorslaggevend is uiteindelijk het simpele feit dat waar er sprake is van doublures het lastig zal zijn aan te geven dat het lied niet aan de criteria voldoet. Immers, dan kom je wat in de problemen met je eigen liederen.

Besluit 2 wordt na deze korte discussie met 1 stem tegen genomen.

Artikel 69

12-09-2008

Goedkeuring in eerste lezing LUEK

Voorstel: commissie Drenthe plus

Materiaal:

1. rapport deputaten kerkmuziek, bijlagen V en VI;
2. rapport commissie Drenthe plus van de toetsing door de leden van de synode, zie Bijlage 5.5
3. werkplan kerkmuziek.

Besluit:

1. conform het advies van de commissie Drenthe zonder aparte bespreking de volgende liederen goed te keuren in eerste lezing: 1, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 18 en de reservelieder 1 tot en met 5;
2. na bespreking per lied in eerste lezing goed te keuren de liederen 5, 8, 19, 20 en niet vrij te geven de liederen 2, 3, 4, 6, 7, 11, 15.

Bespreking

Bij de bespreking, die over twee data is uitgesmeerd, is er van deputaten een wisselende afvaardiging aanwezig. Waar nodig wordt hier per lied dat in bespreking is geweest een enkele opmerking weergegeven. Indien een lied de benodigde 75% van de stemmen heeft gehaald is het aanvaard, indien niet dan is het niet aanvaard.

Zonder bespreking volgt de synode het advies van de commissie Drenthe om de liederen waar in de schriftelijke ronde niemand opmerkingen over maakte vrij te geven. (30 voor, 1 tegen, 1 onthouding). De liederen van de reservelijst komen in de plaats van afgewezen liederen van de deputatenselectie.

De preses wekt de leden op de liederen op zichzelf te beoordelen en het stemgedrag niet te laten bepalen door een mening over het selectieproces. Daar heeft de synode een uitspraak over gedaan (zie artikel 70).

De volgende liederen komen in bespreking.

Lied 2; Geniet Gods gave, eet en drink

Er staan op de lijst nogal wat liederen van Ria Borkent. Soms pakkende metaforen, maar die zullen door het gebruik uitslijten en mogelijk gaan vervelen of irriteren. Poëtisch niet altijd even sterk. Anderen hebben die ervaring niet. Juist mooi als er een lied komt die de nuchtere boodschap van Prediker weergeeft.

Het lied wordt niet goedgekeurd met 18 stemmen voor.

Lied 3; Als alles dor en donker lijkt

Kerstlied met kindrefrein. Maar ook op de nieuwe aarde wordt de Leeuw niet je vriendje.

Niet goedgekeurd (17 voor).

Lied 4; Sta op, ga het licht tegemoet

Er is een vraag over de zingbaarheid.

Niet goedgekeurd (17 voor).

Lied 5; Aan de hemel stijgt een ster

Typische Borkent-beelden. Mooi lied bij Mat. 2 en Openb. 21. Bijbels en confessioneel.

Aanvaard (23 voor).

Lied 6; Toen Jezus de Jordaan inliep

Waar de een het een prachtig lied vindt, zet de ander vraagtekens bij het poëtische gehalte en de bruikbaarheid.

Niet goedgekeurd (19 voor).

Lied 7; Hoor de woorden

Lied waarin alle zeven kruiswoorden worden uitgewerkt. Over de manier waarop dat gebeurt, zijn de meningen verdeeld. Machtvertoon (couplet 7) heeft een negatieve klank. Dat kun je zo niet aan onze Heiland koppelen.

Deputaten ervaren "machtvertoon" niet negatief maar juist als verwoording van de overwinnende macht van Christus.

Niet goedgekeurd (14 voor).

Lied 8; Iedereen telt mee

Lied dat in de lijdenstijd goed is te gebruiken. Het "kerklatijn" (ook) in het Nederlands weergeven, dan "telt ieder mee", ook degenen zonder klassieke opleiding. Fijn als dit lied wordt aanvaard, temeer daar lied 7 het niet heeft gehaald.

Aanvaard (22 voor).

Lied 11; Boek over Jezus

Het taalgebruik wordt door sommigen niet als "heilig" ervaren, zelfs als "plat". Deputaten bestrijden dat. Lied is zeker bruikbaar als kinderlied voor thuis en school.

Niet aanvaard (19 voor).

Lied 15; Is dit uw wereld Heer?

De een vindt de tekst plat en tenenkrommend, de ander ziet juist een lied dat past in de actualiteit van vandaag en dat voor jongeren herkenbaar is. Deputaten wijzen erop dat het de actualiteit van vandaag bezingt en in een Kyrie goed vraagt om Gods sparende geduld.

Niet aanvaard.

Lied 19; De Heer is God

Een afgevaardigde vindt het een prachtig lied maar noemt de tweede helft van het laatste couplet rijmelarij.

Aanvaard (32 voor).

Lied 20; Geloofsbelijdenis

Het bezingt een thema, aldus deputaten, dat we niet veel tegen komen. Het is een prachtige melodie en sluit goed aan bij bijvoorbeeld Calvijns verwoording van de hel en Zondag 16.

Aanvaard.

Artikel 70

12-09-2008

Goedkeuring in eerste lezing LUAB

Voorstel: commissie Drenthe plus

Materiaal:

1. rapport deputaten kerkmuziek, bijlagen VII en VIII;
2. rapport commissie Drenthe plus van de toetsing door de leden van de synode, zie Bijlage 5.5;
3. werkplan kerkmuziek.

Besluit:

1. conform het advies van de commissie Drenthe zonder aparte bespreking de volgende liederen goed te keuren in eerste lezing: 1, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 46, 47, 49, 50 en 51 en de reserveliederen 3, 4, 5, 7, 9, 10 en 11 en C, D, E, G, I, J en K;
2. na bespreking per lied in eerste lezing goed te keuren de liederen 14, 15, en niet vrij te geven de liederen 2, 3, 7, 12, 17, 24, 28, 38, 43, 44, 45, 48 en de liederen A, B en F.

Opmerking: Lied H is door deputaten zelf teruggetrokken.

Bespreking

Bij de bespreking zijn van deputaten aanwezig ds. P. van de Berg, D.J. Boer, H. Ophoff, P. Bareman en mw. A. de Heer-De Jong. Waar nodig wordt hier per lied dat in bespreking is geweest een enkele opmerking weergegeven. Indien een lied de benodigde 75% van de stemmen heeft gehaald is het aanvaard, indien niet dan is het niet aanvaard.

Lied 7; De steppe zal bloeien

Op het eerste gehoor wat moeilijk, maar een schitterend lied, dat tintelt en sprankelt. Een aantal afgevaardigden heeft bezwaren tegen de dichter. Zijn standpunten zijn bekend – en die staan vrij ver af van de Bijbelse leer. Dat geeft moeite om zijn gedichten te aanvaarden.

Deputaten geven aan dat ook op vorige synoden daar uitgebreid over gesproken is – en dat dat geen reden is gebleken geen werk van hem op te nemen. Het wordt veel gezongen. Deputaten roepen daarom op met de christenen in binnen- en buitenland in te stemmen door het lied in de bundel op te nemen. Niet aanvaard.

Lied 12; Toen Jezus was gekomen

Is de connotatie van opjagen niet te negatief? Deputaten vinden van niet. Het tekent de scherpte van het moment. De notie drang zit wel in het geheel: dreef hem de woestijn in. Niet aanvaard.

Lied 17; Wil je wel geloven dat het groeien gaat?

Is de verwoording van de Drieëenheid hier juist weergegeven als gesproken wordt over: 'rechtens hem gelijk?' Deputaten wijzen op Fil. 2: 6 waar over ook gesproken wordt over 'God gelijk zijn'. Niet aanvaard.

Lied 24; Zoals ik ben, kom ik nabij

Is dat niet wat al te poëtisch – waardoor de tekst onhelder wordt? Volgens deputaten is het duidelijk dat het over de Here God gaat als gesproken wordt over uit genade vallen en doelloos en onvindbaar zijn. Niet aanvaard.

Lied 28; Hij ging van stad tot stad, Hij sprak.

Een tweetal afgevaardigden voert een pleidooi voor dit lied. De verwoording van een zijn door het avondmaal met Jezus is sterk. Niet aanvaard.

Lied 38; O God en Heer almachtig

De spits van de gelijkenis loopt in Jesaja uit op rechtsverkrachting en bloedbestuur. Dat wordt in het lied weinig en zuur. Beetje mager. Niet aanvaard.

Lied 43; God laat ons volop leven

De twijfel en de doodsangst komen sterk naar voren. Dat is een reëel gegeven waar mensen mee zitten. Kan in zo'n situatie een helpend lied zijn. Het vervolg geeft de verlossing. Deputaten zien ook wel de sterkte identificatie van het lichaam en de ik-persoon, maar naar hun oordeel kan het in de context van Zondag 22 van de HC goed gezongen worden. Niet aanvaard.

Lied 44; Wij danken U, o God

Is het zingbaar? Volgens deputaten moet het met een voorzanger lukken. Niet aanvaard.

Lied 45; Here Jezus, na dit leven

Ondanks hetgeen gesteld is lijkt het verband met Psalm 25 ver te zoeken. Weliswaar geven deputaten aan in hun rapport dat ook bewerkingen van Psalmen uit andere tradities opgenomen kunnen worden, maar dan moet dat wel geschikt zijn qua melodie. Dit is te ingewikkeld – en je komt maar een paar gedeelten uit Psalm 25 tegen. Niet aanvaard.

Lied A; Hier wordt een huis voor God gebouwd

Er zijn goede woorden in dit lied, maar het spreekt nogal eenzijdig over vrede, geluk, fijne dienst. Niet aanvaard.

Lied B; Alle eer en alle glorie

Een lied met eenzijdige “overwinningstheologie”. Niet aanvaard.

Lied F; Al wie in de renbaan loopt

Een mooi lied, maar er zit een verkeerde koppeling in: om de gunst van God moet ge allen strijden. Een andere afgevaardigde bestrijdt dit en wijst op wat Paulus zegt over de wedloop en acht dit een aanvaardbare variant. Deputaten wijzen op 1 Kor. 9: 23: ik doe alles voor het evangelie om zelf aan de belofte deel te krijgen. Niet aanvaard.

Bededagen

Artikel 71

19-09-2008

Behandeling rapport classis Midden-Holland

Voorstel: commissie Fryslân

Materiaal:

schrijven d.d. 30 januari 2008 van de Classis Midden-Holland die op 24 januari 2008 vergaderde. De classis rapporteert daarin over de uitvoering van haar taak in het kader van art. 69

KO (uitschrijven bededagen). De classis meldt dat haar geen verzoeken bereikt hebben welke betrekking hebben op het uitschrijven van een landelijke bededag. Er was geen bijzondere reden om gezamenlijk de Here aan te roepen voor een speciale nood.

Besluit:

1. de classis Midden-Holland onder dank te déchargeren van het door haar gevoerde beleid;
2. de classis Midden-Holland opnieuw aan te wijzen als gedeputeerde tot het eventueel uitschrijven van bededagen naar art. 69 KO.

Grond:

de classis Midden-Holland heeft haar taak naar behoren uitgevoerd en haar beleid adequaat verantwoord.

Bespreking

Vanuit de synode wordt de vraag gesteld hoe noodzakelijk deze opdracht aan de classis is. Er zijn zoveel zaken die de aandacht vragen en die langs vele wegen bij ons onder de aandacht komen. Is er nog behoefte aan een artikel in de KO dat dit regelt?

Ds. Sander merkt namens de commissie Friesland, die deze zaak heeft voorbereid, op dat we hier te maken hebben met een lange kerkelijke traditie. Sinds 1568 kennen we in onze kerken het fenomeen van landelijk uitgeschreven bededagen.

De synode gaat met algemene stemmen akkoord met het rapport van de commissie Friesland.